
Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 20–27 серпня 2015 року № 33–34 (612–613)

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, УКРАЇНО!

Дорогі друзі, побратими та однодумці! Дорогі українці!

Цьогоріч, 24 серпня, Україна відзначатиме 24-у річницю Незалежності Української Держави, що постала як результат багатовікової самовідданої боротьби мільйонів кращих синів і дочок української землі.

Нинішній рік для українського народу є надзвичайно важким та важливим. Українці вже більше року відчайдушно боронять цілісність та суверенність нашої Держави на Сході, не шкодуючи власного життя.

Тож згадаймо у цей день поіменно усіх тих, чиїми стараннями українська національна ідея, пронесена через століття, спалахнула у серцях мільйонів. Згадаймо і тих Славетних Лицарів, які без жодної хвилини вагань поклали на вівтар визволення Вітчизни власне життя! Вічна їм пам'ять…

З тривогою констатуємо, що новообраний склад українського парламенту не виправдовує сподівань більшості патріотів. Та восени, в умовах війни, відбудуться чергові вибори до місцевих органів влади.

Нещодавно ВРУ був прийнятий Закон України «Про місцеві вибори», що посилює владу кількох великих партій і фактично унеможливлює доступ до місцевих рад справжніх народних лідерів, які б чесно відстоювали інтереси громадян. Але доля нашої держави вирішальним чином залежить від того, які люди після місцевих виборів прийдуть до влади, – патріоти, для яких Україна – понад усе, і вони це довели ділом, чи ділки з гарними гаслами та порожніми обіцянками, для яких Україна – насправді лише територія для пограбування та особистого збагачення.

Сьогодні, у надзвичайно складний час для нашої держави, ми відчуваємо свою високу відповідальність перед пам'яттю всіх наших славних героїв і перед майбутніми поколіннями українців. Україна перебуває в умовах війни та глибокої економічної кризи, що морально зобов'язує політичні партії бути максимально чесними зі своїм народом.

Ми усвідомлюємо, що нас чекає нелегка боротьба і праця в ім'я України.

Віримо, що ми з честю витримаємо випробування, і Україна переможе зовнішнього московського агресора та його «п'яту колону» в середині держави, очиститься від корупції, запроданства, зрадництва і стане однією з найуспішніших країн Європи, збереже самобутні національні, культурні та духовні традиції і свою національну ідентичність. Віримо в силу і мудрість нашої нації!

Зичимо Вам міцного здоров'я, незламності духу, ідейної стійкості, витривалості та снаги у нашій священній боротьбі!

Наша Перемога – неминуча, бо за нами правда і з нами Бог!

Із Днем Незалежності Вас!

Слава Україні! Героям слава!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

 АНОНС

ЗНОВУ КЛИЧЕ «ГОМІН БЕСКИДІВ»

Сьогодні «Нація і Держава» вдруге пропонує своїм читачам регіональну вкладку «Гомін Бескидів». Тепер гірський край репрезентують Старосамбірщина, Сколівщина та місто Самбір. Зворушливі розповіді про лицарів честі, для яких завжди найвищою цінністю була Україна та її воля, горян, які боролися проти окупантів у лавах Української Повстанської Армії, а сьогодні – в рядах ЗСУ і добровольчих батальйонів, викликають почуття гордості за незламний дух звитяжців, тих, що «стали волі на сторожі» Батьківщини.

Самопожертва і героїзм завжди вражають і – дивують дивовижною силою любові. Проте це не легенди, а реальне життя наших земляків, хоча й схоже на карпатський дивосвіт, але не витворений фантазією, а народжений з глибини століть голосом сумління пращурів. А ще читайте поезії горян…

Одне слово, пропонуємо Вам цього разу зосередити свою увагу на сторінках 5–8, зазирнути на 9-ту сторінку і прочитати їх. І ви відчуєте поклик гір – «Гомін Бескидів»…

 ОФІЦІЙНО

ЗВЕРНЕННЯ
Конгресу Українських Націоналістів щодо виборів в місцеві органи влади 2015 р.

Після періоду узурпації влади російсько-мафіозною клікою «Януковича – партії регіонів» та перемоги народу на «Майдані Гідності» Україна потребувала прийняття нового закону про місцеві вибори, щоб повернути владу народу, як єдиному її носію.

Серед головних завдань були такі:

1. Повернути та посилити реальне право виборців визначати персональний склад місцевих рад;

2. Відкрити шлях політичним, громадським лідерам та інтелектуалам, які проявили себе під час проведення Революції Гідності та в боротьбі з російськими агресорами і їхньою агентурою на місцях;

3. Забезпечити конкуренцію ідей, концепцій та програм, а не закритої вузькопартійної корпоративності, фінансової «платоспроможності» та «гречкосій них» можливостей;

4. Через впровадження виборів за відкритими списками сприяти розвитку в Україні політичних партій європейського типу із чітко визначеною ідеологією та широкою внутрішньопартійною демократією;

5. Підвищити ефективність діяльності базових місцевих рад самоврядних громад на рівні села та міста.

Однак прийнятий без широкого громадського обговорення більшістю ВР та підписаний Президентом України Закон України "Про місцеві вибори" ігнорує волю українського народу та закріплює авторитарний, диктаторський режим правлячої партійної верхівки низки партій, представлених у діючому парламенті, законодавчо закріплює можливості фальсифікацій та застосування маніпулятивних технологій. Згідно з новоприйнятим законом:

• вибори до обласних, районних та міських рад проводяться виключно за партійною пропорційною системою;

• заборонена участь у місцевих виборах політичних блоків;

• неоправдано піднято прохідний бар'єр кандидатів від політичних партій в названі вище місцеві ради з трьох до п'яти відсотків, замість його зниження або ліквідації;

• прохідний бар'єр передбачається обраховувати від загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні в межах всієї адміністративно-територіальної одиниці – області, міста, району;

• передбачено розподіл бонусних мандатів між партіями, які набрали п'ять відсотків, що ігнорує реальну волю значної частини виборців;

• обраний виборцями певного округу кандидат набуває статус депутата лише в разі подолання партією 5-відсоткового бар'єру на всій території адміністративно-територіальної одиниці відповідної місцевої ради;

• фактична перевага у виборчих комісіях представників т.зв. «парламентських партій»;

• визначення меж виборчих округів та дільниць, у несправедливий спосіб створених виборчими комісіями;

• так звані відкриті списки, передбачені законом, носять пародійний характер та дискредитують саму ідею відкритих списків та багато іншого.

Сьогодні більше половини опитаних експертів вважають, що партії, не представлені в парламенті, не мають шансів бути представлені в обласних, районних, міських представницьких органах влади.

Тому Конгрес Українських Націоналістів звертається до всіх національно-державницьких партій та громадських організацій, до всіх свідомих громадян з метою негайно розпочати консультації щодо шляхів подолання викликів та пасток, закладених у Закон України "Про місцеві вибори", який обмежує права виборців та право вибору, об'єднати свої зусилля проти повернення в Україну диктатури однієї партії в умовах війни та загрози втрати національної державності, відкрити дорогу до влади носіям ідей Майдану.

Президія Головного Проводу
Конгресу Українських Націоналістів

ВОЛОНТЕРСЬКІ ХРОНІКИ

ДОБРОЧИНЦІ – ВОЇНАМ СВІТЛА

15.08.2015. Щомісяця, вже другий рік поспіль, нашим захисникам через харківську волонтерську групу «Доброчинець» допомагає Леся Довга, доктор філософських наук, професор Київської національної консерваторії, редактор і упорядник одного з кращих книжкових видань позаминулого року на львівському Форумі видавців – тритомника архімандрита Інокентія Гізеля, українського релігійного і громадського діяча XVII століття. Не втрачає і нині сили твердження Гізеля про те, що краще діяти, нехай і помиляючись, ніж триматися осторонь суспільних проблем. У байдужості – більший гріх.

Тож дякуємо, дорога пані Лесю, за 4000 гривень, які Ви переказали на волонтерську картку «Доброчинця» до нашої поїздки на фронт 22–24 серпня.

Також отримали сьогодні посилку з Києва із пакунками кави, чаїв від Віталія Михайловського, доктора історичних наук, дослідника соціальної історії руських земель другої половини XIV–XVI століть. Він автор монографії «Еластична спільнота. Подільська шляхта в другій половині XIV – 70-х роках XVI ст.». В ній з аналізу соціальної поведінки подільської (прикордонної) шляхти виводиться поняття «еластичної спільноти».

На цей момент добрі київські і харківські історики забезпечили бійцям чайні церемонії. Сьогодні ще Андрій Парамонов, засновник і директор Харківського муніципального музею міської садиби, слобідський краєзнавець і видавець, передав велику коробку із зеленими чаями, а також книги, серед яких і моя улюблена монографія історика Володимира Маслійчука «Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII — першої третини XVIII ст.», яка дала мені колись розуміння того, як пристосуванство під чужі стандарти зіпсувало і спотворило слобідську провідну верству. Обов'язково передам книгу Маслійчука «азовцям». Бо ж провід полку – з Харкова!

А ще на картку сьогодні надійшло 5000 гривень від Олексія Романовича Проця зі Львова. Дякуємо!!! І це гроші за поручительства Маріанни Кіяновської. Вона з Остапом Сливинським їдуть з нами на передову. Маріанна – вже вдруге. У минулу поїздку були з Галиною Крук.

По ходу написання посту подумала, що багато хто із харківських любителів високої поезії хотіли б з Маріанною і Остапом зустрітись. Якщо є пропозиції – пишіть. Вони приїдуть 21 серпня. Є цілий день до нашого від'їзду.

Тепер по коштовно матеріальній частині поїздки. На замовлення веземо хлопцям на «гаряччіше не буває» точку два тепловізори загальною вартістю 4800 доларів. 2000 доларів прислала Олена Булгак з Рочестера і 1000 доларів – п.Хроменко. Треба ще назбирати 1800 доларів. І ще на підзорні труби. Нині потелефонували – снарядом під час бою розбито генератор. Тож без нього – хіба поїдеш?

І ще про харчі. Без зайвих коментарів – нічого з минулого року не змінилось. Тож, будь ласка, до Свято-Дмитрівського храму (Полтавський шлях, 44), хто що і скільки зможе, приносьте продукти. Бажано побільше картоплі, цибулі, моркви, взагалі овочів. Консервацію, варення, крупи теж. Чай, каву, цигарки. Вітамінні набори з кураги, чорносливу, родзинок...

Наперед дякуємо за домашні борщі, супчики, куліші і різну смакоту в тюбиках (коментарі до всієї цієї смакоти потребують окремої філологічної розвідки) волонтерським групам «Нагодуй бійця» та «Обід для переможця».

Ольга РІЗНИЧЕНКО

ПОЗИЦІЯ

ЗВЕРНЕННЯ

до Президента України та Верховної Ради України

16 липня 2015 року Верховна Рада України підтримала започаткований Президентом України процес внесення змін до Конституції України в частині децентралізації владних повноважень.

У запропонованому Президентом України законопроекті, крім норм щодо власне децентралізації та запровадження адміністративної реформи, у пункті 18 Перехідних положень передбачено, що особливості місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей визначаються окремим законом.

Таке формулювання цього пункту перехідних положень стало наслідком так званих Мінських домовленостей. За своєю природою вони не є міжнародним договором і не породжують жодних юридичних зобов'язань для України. Більше того, вони суперечать загальновизнаним нормам міжнародного права, мають антиконституційний характер і фіксують односторонні політичні поступки, які нав'язує московський агресор. Включення до Конституції України та подальша реалізація вимог згаданих домовленостей щодо особливого порядку місцевого самоврядування в окремих районах Донеччини та Луганщини матиме наслідком легалізацію створених Російською Федерацією злочинних терористичних утворень «ДНР» та «ЛНР» і торуватиме шлях для проведення на окупованих територіях України місцевих виборів, надання російській мові офіційного статусу, амністування терористів, формування так званої «народної міліції», фінансування всіх видатків окупованих територій з українського бюджету тощо.

Це стане продовженням виконання плану Путіна, спрямованого на руйнацію конституційного ладу та незалежної державності України, блокування курсу нашої держави на європейську та євроатлантичну інтеграцію, її підпорядкування геополітичному диктату Росії.

Поспішне прийняття змін до Основного Закону під тиском зовнішніх сил і без належного обговорення в українському суспільстві є нехтуванням волею українського народу, якому належить виключне право визначати та змінювати конституційний лад України.

Не заперечуючи потреби у децентралізації владних повноважень і проведенні адміністративно-територіальної реформи в Україні, вважаємо, що в сьогоднішніх умовах, коли триває агресія Російської Федерації і в країні існує викликаний нею воєнний стан, будь-які зміни до Основного Закону вносити неприпустимо.

Тому вимагаємо від Президента України і Верховної Ради України оголосити мораторій на внесення будь-яких змін до Конституції України.

Підставою для запровадження такого мораторію є вимога, яка міститься у частині 2 статті 157 Конституції України і в якій вказано, що Конституція не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану.

У цій статті йдеться не про вимогу видання Главою держави формального акту про введення воєнного стану, а про наявність умов існування такого стану. Перелік умов воєнного стану міститься у Законі України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року. Усі зазначені в ньому умови та елементи мають місце в Україні. Вони склались об'єктивно, породили притаманні такому стану правові відносини і наслідки. Підтвердженням цього є ухвалення і реалізація цілої низки законів та інших нормативних актів, які відповідають вимогам згаданого Закону.

За цих обставин:

Президент України і Верховна Рада України мають оголосити мораторій на внесення змін до Конституції України поки з території України не будуть виведені іноземні війська, розформовані нелегальні іррегулярні збройні формування так званих «ДНР» і «ЛНР», відновлено суверенітет України на всіх тимчасово окупованих територіях держави, встановлено контроль України на всій лінії українсько-російського державного кордону.

У випадку внесення пропонованих Президентом України змін до Конституції для їхнього попереднього схвалення більшістю від конституційного складу Верховної Ради, закликаємо народних депутатів України вилучити пункт 18 перехідних положень проекту змін до Конституції України.

У разі остаточного ухвалення конституційною більшістю змін до Конституції України, які передбачатимуть законодавче встановлення особливостей самоврядування на окупованих територіях, і підписання закону про такі зміни Президентом України, неодмінно постане питання відповідальності Президента України і Верховної Ради України.

В цьому випадку ми закличемо українське суспільство до створення широкої патріотичної опозиції та активних громадянських дій, виходячи з того, що відповідно до статті 5 Конституції України саме народ є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні. Право народу визначати і змінювати конституційний лад в Україні не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами.

Закликаємо політичні партії і громадські організації, а також усіх громадян України, хто вважає неприпустимим внесення змін до Конституції України під диктат держави-агресора, підтримати це звернення.

Михайло Басараб, політолог; Олег Березюк, голова громадської організації «Українське юридичне товариство»; В'ячеслав Брюховецький, почесний президент Національного університету «Києво-Могилянська академія», Герой України; Володимир Василенко, доктор юридичних наук, Надзвичайний і Повноважний посол України, член Конституційної комісії; Тарас Возняк, політолог, головний редактор Незалежного культурологічного журналу «Ї»; Сергій Дацюк, філософ; Віктор Жердицький, банкір, фінансист, РП; Павло Жовніренко, голова Правління Центру стратегічних досліджень; Іван Заєць, політик, народний депутат України I-IV та VI скликань; Андрій Клименко, журналіст, головний редактор Інтернет порталу «BlackSeaNews»; Микола Козюбра, суддя Конституційного Суду України, член Конституційної комісії; Данило Курдельчук, Президент української іноземної юридичної колегії «Укрінюрколегія»; Левко Лук'яненко, колишній політв'язень, Герой України; Андрій Максимець, громадський діяч, РП; Ігор Марков, кандидат історичних наук, Інститут народознавства НАН України; Володимир Огризко, Міністр закордонних справ України (2007-2009 рр.); Дмитро Павличко, поет, Надзвичайний і Повноважний посол України, Герой України; Григорій Перепелиця, доктор політичних наук; Мирослав Попович, академік, директор Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України; Олег Рибачук, громадський діяч, засновник та керівник громадської організації «Центр UA», один з ініціаторів Громадської кампанії «Новий Громадянин»; Юрій Романенко, політолог, шеф-редактор аналітичного порталу «Хвиля»; Олександр Скіпальський, генерал-лейтенант, голова Всеукраїнського громадського об'єднання «Спілка офіцерів України»; Тарас Стецьків, політик, громадський діяч, народний депутат України I-IV та VI скликань, РП; Вадим Трюхан, дипломат, директор Координаційного бюро європейської та євроатлантичної інтеграції (2008-2010 рр.); Степан Хмара, колишній політв'язень, Герой України; Володимир Цибулько, письменник, політичний експерт, народний депутат України IV скликання; Віктор Шишкін, суддя Конституційного Суду України; Юрій Щербак, письменник, Надзвичайний і Повноважний посол України; Ігор Юхновський, академік, Герой України; Богдан Яременко, дипломат, голова правління благодійного фонду «Майдан Закордонних Справ»

Конгрес Українських Націоналістів вважає внесення на вимогу російського диктатора В.Путіна змін до Конституції України актом зради нації та держави і підтримує Звернення до Президента та Верховної Ради України, що засвідчено підписом Голови Конгресу Степана Брацюня.

ДОБРОДІЙНІСТЬ

ЩЕДРЕ СЕРЦЕ

Серед української наукової еліти є люди, які вважають своїм святим обов'язком щомісячно через волонтерів жертвувати на потреби українського війська. Так от пані Наталя Старченко, доктор історичних наук, авторка грунтовного академічного бестселера «Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина XVI–XVII століття» другий рік підтримує хлопців на фронті, перераховуючи гроші на картку харківської волонтерської групи «Доброчинець», також до свят, збираючи з колегами в Інституті історії АН України смачні, корисні й інтелектуальні посилки для наших захисників.

І тепер, за тиждень перед нашою поїздкою на передову, пані Наталя переказала на картку «Доброчинця» 3000 гривень. Дякуємо, пані Наталю. «Доброчинець» пишається такими жертводавцями!!!

Книга п.Наталі, до речі, про те, як у XVI столітті, коли честь для шляхтича була найвищою цінністю і шабля при боці його звичайним лицарським аксесуаром, вдавалося вирішувати конфлікти і не перетворити повсякдення у війну всіх проти всіх. Дуже корисний досвід, між іншим, нині для замирення конфліктів, які час від часу виникають між озброєними українцями. Тих, котрі, зрозуміло, мають честь.

О. РІЗНИЧЕНКО

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Парфенюк Василь	(067) 294-85-84
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 54-64-07
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ТОЧКА ЗОРУ

УКРАЇНА І КРАЇНА-АГРЕСОР.
МОВА, ЕТНОС, НАЦІЯ

Моноетнічність України – це наслідок того, що близько 80 відсотків її громадян сказали: «Я – українець». Утім, можлива й інша формула: «Я – українець білоруського (російського, єврейського тощо) походження»

Етнічний чинник досі має важливе значення в політичному житті України. Щоб пересвідчитись у цьому, звернімося до наукових вислідів: візьмімо дані двох опитувань, проведених Соціологічною групою «Рейтинг» у серпні 2013-го і 2014 року. За даними першого опитування, патріотами своєї країни вважав себе 81 респондентів респондентів, але за її незалежність проголосував би лише 61 відсоток (28 відсотків не підтримали б незалежність, 11 відсотків – не визначилися). Серед респондентів, які 2013 року назвали рідною мовою українську, підтримало незалежність майже 80 відсотків; серед респондентів, які вважали рідними одночасно російську та українську, таких було близько половини, а серед тих, які вважали рідною лише російську, – третина. При цьому супротивники незалежності України становили вагому електоральну групу, яка превалювала в Донбасі і доходила до 40 відсотків виборців на півдні та сході України.

У 2014 році (опитування проводилося у всіх регіонах, окрім окупованого Криму) ситуація змінилася. Число патріотів зросло ненабагато – з 81 відсотка до 86 відсотків, а от число незалежників – принципово: з 61відсотка до 76 відсотків (12 відсотків не підтримали б незалежність, 12 відсотків – не визначилися). При цьому понад 90 відсотків опитаних, які у 2014 році назвали рідною мовою українську, проголосували б за Незалежність; серед тих, хто рідними вважав дві мови – російську та українську – таких понад 70 відсотків; 45 відсотків тих, хто вважав рідною мовою російську, підтримали б торік незалежність України. Незалежність України підтримала переважна більшість опитаних в усіх регіонах країни, крім Донбасу: тут кількість і прибічників, і прихильників Незалежності була однакова – по 34 відсотки, і майже третина (31 відсоток) не змогла визначитися з відповіддю.

Отже, маємо прямі залежності ставлення до незалежності України від рідної мови та етнічного походження (адже число етнічних росіян, для яких або українська, або українська та російська є рідними, незначне). Але водночас із цих опитувань (і багатьох інших, проведених і «Рейтингом», й іншими соціологічними центрами) випливають й інші висновки. Передусім стосовно величезного у 2013 році і менш значного у 2014 році, але помітного розриву між числом патріотів та прихильників незалежності України. Виходить, що мільйони громадян України два роки тому і сотні тисяч торік з патріотичних міркувань вважали, що їхній країні краще було би позбутися незалежності та стати частиною іншої держави. Чи треба зайвий раз називати цю державу? І ще одне. На півдні і сході етнічні українці становлять абсолютну більшість, і на Донбасі теж. Але настрої регіонів далекі від автоматичної кореляції з етнічними чинниками, тут діють інші закономірності.

НЕДОФОРМОВАНА НАЦІЯ

Неприпустимі для «нормальної» країни показники розриву між числом патріотів і числом прихильників незалежності та між числом прихильників незалежності і числом супротивників незалежності й байдужих до неї засвідчують недоформованість української нації. Недоформованість ця – у свою чергу – впливає й на настрої етнічного ядра нації, яке наявне у кожної європейської модерної нації (єдиний виняток – швейцарці).

Важко уявити, скажімо, що 20 відсотків чи навіть 10 відсотків етнічних поляків або литовців виступають проти незалежності своїх держав, чи не так? Чи що, скажімо, супротивниками незалежності Литви виступає третина литовських поляків, як-от торік 30 відсотків громадян України, для яких російська мова – рідна? Принагідно: на думку литовського соціолога Фреюте-Ракаускене, місцеві етнічні росіяни та поляки ототожнюють себе з Литвою, вважають її рідною країною.

У разі сформованості української нації загальна ситуація в Україні була би такою, як у Литві (адже етнічне ядро і там, і тут становить приблизно 80 відсотків громадян країни). Але об'єктивна спадщина колоніального і неоколоніального часу – починаючи від глибоко підсвідомих ментальних настанов, які вкорінені в культурі повсякденності, і закінчуючи різними мірами економічної та соціокультурної інтегрованості регіонів України до російсько-імперського простору, – діє в іншому напрямі. Не в останню чергу тому, що в минулі чверть століття влада не докладала зусиль для подолання цієї спадщини, ба більше: її нерідко очолювали типові постколоніальні діячі, орієнтовані на метрополію, представники компрадорського капіталу, а то й агенти Кремля…

Між тим громадянське суспільство, у якому б критичному стані воно часом не було, все ж поволі, часто всупереч політикам, здійснювало деколонізацію України, яскравим прикладом чого став «ленінопад». Громадянські активісти змусили владу рушити шляхом декомунізації, яка водночас є й українізацією та європеїзацією. Ба більше: наразі йдеться про потребу максимального дистанціювання від російської культури як такої, оскільки вона іманентно пронизана імперіалізмом, шовінізмом, деспотизмом і чорносотенством. Так, у ній є демократична течія, але ця течія в ній завжди була маргінальною. Не забуваймо, що більшовизм – перша у світі переможна тоталітарна ідеологія, яка спрямовувала відповідну практику, – це феномен саме російської культури, причому найбільш її гуманістичного «срібного віку». Не випадково потім Комінтерн не раз проголошував «більшовизацію» комуністичних партій, але це ніде у світі не вдалося. Не випадково біля керма філії партії більшовиків в УРСР аж до 1953 року не було етнічних українців (і нерідко її керманичі були українофобами й антисемітами), та й потім із перших секретарів ЦК КПУ лише Петро Шелест мав певний український сентимент й обстоював «економічний автономізм», за що й був знятий із посади.

Іншими словами, декомунізація і європеїзація в Україні є складовими «змістовної українізації», без якої неможливе завершення формування нації як такої, як спільноти вільних громадян, об'єднаних певними засадничими цінностями та спільним стратегічним проектом майбутнього.

ЗМІСТОВНА УКРАЇНІЗАЦІЯ І ШЛЯХ ДО ЄВРОПИ

При цьому, повертаючись до того, з чого починалася ця стаття, зауважмо: в Україні і рідна мова, вказана у переписі населення та в соціологічних опитуваннях, й етнічна належність – це наслідок особистого вибору, а не тих чи тих «директивних вказівок».

Отож моноетнічність України – це наслідок того, що близько 80 відсотків її громадян сказали: «Я – українець». Утім, можлива й інша формула: «Я – українець білоруського (російського, єврейського тощо) походження». В першому випадку йдеться про етнічну тожсамість, у другому – про національну.

Вибір тієї чи іншої мови як рідної – це також особиста справа; навіть у разі, коли в повсякденній практиці людина не користується в силу зовнішніх обставин українською, вибір української як рідної засвідчує її певні ціннісні орієнтації. Зміняться ціннісні орієнтації як наслідок змістовної суспільної українізації – зросте число громадян, для яких українська є рідною і для яких патріотизм тотожний із незалежництвом.

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ,
кандидат філософських наук, член Асоціації українських письменників
Радіо «Свобода»

ПРАВДА КЛИЧЕ

ХТО НАСПРАВДІ ВИНЕН У САБОТУВАННІ РЕФОРМ ГЕНПРОКУРАТУРИ

В.о. Генерального прокурора України та його перший заступник Юрій Севрук, який нещодавно змінив на посту свого одіозного попередника, взявся дискредитувати заступника Генпрокурора Давида Сакварелідзе, з яким українці пов'язують надії на очищення ГПУ від скверни корупції.

Так, Ю.Севрук наголосив, що у тестах для прокурорів, які розробляє заступник Генерального прокурора України Давід Сакварелідзе, знайшли суттєві порушення. Зокрема, за результатами службового розслідування було встановлено, що Д.Сакварелідзе не отримав авторські права на тести та не отримав відповідне програмне забезпечення. Також не були встановлені автори тестів та їх кваліфікація. Схоже, «діамантові» прокурори та їхні соратники не можуть змиритися з тим, що в ГПУ з'явилися працівники, для яких честь і гідність – не порожній звук.

Давид САКВАРЕЛІДЗЕ

На примітивний випад Ю.Севрука відреагував Давид Сакварелідзе.

Посадові особи, які публічно обговорюють помилки у текстах тестів для прокурорів, саботують процес реформування організації. Про це на брифінгу у Києві заявив заступник Генерального прокурора Давід Сакварелідзе.

"Ви самі це бачите, цих посадових осіб. Вони виступають у прямому ефірі. Вчора була одна заява. Зрозуміло, що система хворобливо ставиться до радикальних змін, але процес уже запущений і його неможливо зупинити", – наголосив Д.Сакварелідзе.

За його словами, метою робочої групи ГПУ, яка проводить перевірку щодо тестування прокурорів, є зупинення процесу реформування прокуратури. Також Д.Сакварелідзе наголосив, що за висновками Академії прокуратури України, всі помилки були виправлені.

"Смішно обговорювати помилки у тестах, коли мова йде про систему реформування прокуратури – того органу, який більше всього страждає від корупції. У мене у руках постанова Академії прокуратури України, датована 15 травня, коли були видалені усі технічні або суттєві помилки у текстах. А якщо такі помилки будуть, то комісія буде зараховувати відповіді як правильні", – зауважив він.

Також головний реформатор прокуратури додав, що авторами тестів є відомі професори Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

О. ДМИТРЕНКО

МИ – УКРАЇНЦІ

НАЦІОНАЛЬНІСТЬ У ДОКУМЕНТАХ

Неможливо стояти осторонь такого важливого питання, як відновлення в документах українців графи «національність». А тому я дуже позитивно сприйняла створення координаційною радою громадського руху «Українці – етнічна нація» на зборах представників багатьох партій в Києві.

Ми не будемо споглядати, як провалюють один за одним закони ті, які не працюють на націю. Народ вправі добиватися свого, ми повинні врешті-решт виправляти помилки тих, хто їх робив, а хто свідомо шкодить Україні. Ми маємо боротись за те, що нас болить.

Це питання порушувала газета «Нація і держава» ще в 2008 році. В газеті від 29 липня я писала, що ми – не безбатченки. Зміст її наступний: всім відомо, що паспорт – це документ, який засвідчує особу. Вилучення з паспорта графи «національність» означає, що ми фактично перетворилися з українців на громадян України. У пріснопам'ятні часи совєцької окупації з нас намагалися зробити «єдиний радянський народ». Але навіть тоді нас не позбавили національності.

Хіба може бути спокійною людина, якій фактично відмовляють у національній приналежності? Хіба не принижують цим нашу гідність? Хіба ми не нація, не український народ? Ті, хто запровадив вилучення з паспорта графи «національність», не є патріотами України.

Слава Богу, що ми маємо нашу патріотичну газету «Нація і держава». Я щаслива з того, що є українкою і народилась на цій прекрасній землі. А на підтвердження цього хочу бачити в паспорті запис: «національність – українка».

Ми – не безбатченки! Тому і залишимо на цій землі добрий слід та славу про наших батьків, дідів – українців. А ще я впевнена, що наші діти та діти наших дітей також будуть з честю і гідністю нести горде ім'я українця. Тож не даймо себе одурити тепер!

Звертаюся до всіх небайдужих українців: дорожіть цим іменням, не дайте заплямити нашу національність!

Беріть участь у всеукраїнській акції «Українець – будь українцем – запиши свою національність у свій паспорт!»

М. КИСИЛЬОВА

 ЮВІЛЕЙ

ВІТАННЯ ПОБРАТИМОВІ

Провід Київської обласної організації Конгресу Українських Націоналістів щиро вітає голову Макарівської районної організації, члена обласного проводу Конгресу Олега Михайловича Гончаренка з 70-річчям від дня народження.

Ми знаємо Вас, друже, як активного і переконаного націоналіста, патріота України, який надзвичайно багато сил і здоров'я доклав для розбудови нашої організації.

Ви були активним учасником Помаранчевої Революції і Революції Гідності.

З початком агресії імперіалістичної Росії проти України Ви, як професійний військовий, не змогли відсиджуватись в тилу, одразу пішли на фронт.

Бажаємо Вам здоров'я і довголіття, сімейного тепла і ще багато добрих справ в ім'я України!

Многії і благії літа!

Слава Україні! Героям слава!

 СКАРБИ НАРОДУ

МОВНИЙ ПАРАДОКС УКРАЇНЦІВ

Нещодавно довелось звернути увагу на один момент в телепрограмі. Не пам'ятаю вже, на якому каналі і з якої нагоди журналіст проводив опитування, але вразило, як одна гарна дівчина розповідала, що вона "з діда-прадіда українка", що є, таким чином, "справжньою, корінною українкою". Говорила про це з гордістю, але говорила – по-російськи. Це врізалося в пам'ять і спрямувало мене в мої давні роздуми про мовний феномен українців… Ні, – не феномен, а мовний парадокс, найпоширеніший з усіх численних парадоксів у сучасній Україні.

У наш час, коли Росія почала злочинну агресію щодо України, відбувся сплеск справжнього українського патріотизму. Мільйони українців усвідомили необхідність захищати свою Вітчизну, свою ідентичність. Маємо численні вияви українського патріотизму й героїзму…

При цьому про свій патріотизм заявляють (і навіть ділом доводять!) численні російськомовні громадяни України, багато з яких вважають себе справжніми українцями.

І ось тут для мене криється справжня загадка. Чому так є? Чому українці, що стали на захист України, не стають на захист української мови? Чому й надалі перебувають у полоні мовного рабства, яке протягом століть створювала їм сусідня, ворожа українцям держава?

Україна, якій недоля присудила довгі літа перебувати в полоні чужинецьких держав, отримавши нарешті омріяну волю, не спромоглася вийти із мовного ярма!

Всім уже відомо, як забороняли, нищили українську мову в царській Росії, що продовжували, хоч і не так відкрито, більшовики.

Горезвісний Валуєвський циркуляр 1863 року таємно, але дієво, забороняв публікацію "малоросійською", тобто українською, мовою релігійних, навчальних і освітніх книг, однак ще дозволялась публікація художньої літератури.

Дію Валуєвського циркуляру було закріплено і розширено шляхом видання імператором Олександром II Емського указу 1876 року, згідно з яким видання творів українською мовою заборонялося повністю.

Це були яскраві вияви шовіністичної політики російського самодержавства, спрямованої на посилення національного, духовного і політичного гноблення українського народу.

У результаті такої політики поневолювачів багато талановитих українських письменників змушені були писати свої твори чужою мовою. Згодом захланна Росія оголосила їх російськими письменниками.

Згадати б лише Миколу Гоголя і Володимира Короленка.

Дотепер Українська Вікіпедія пише про полтавчанина Миколу Гоголя (1809–1852): "російський прозаїк, драматург, поет, критик, публіцист українського походження", "визнаний класик російської літератури".

Але ж він – українець, який походив із старовинного українського козацького роду! Навчався у Полтаві й Ніжині, захоплювався збиранням українських народних пісень. "Якби наш край не мав такої скарбниці пісень, я б ніколи не зрозумів історії його, тому що не збагнув би минулого…" – захоплено писав Гоголь. Він охоче вивчав давню українську історію, народні звичаї та усну народну творчість, що знаходило відображення у його творах.

Але вимушений був писати російською! Зрештою, обставини переконали його, що всі повинні писати по-російськи…

Що з того, що Гоголь з любов'ю описував красу України, що кожен знає його знамените "Чуден Днепр при тихой погоде, когда вольно и плавно мчит сквозь леса и горы полные воды свои…", – він став російським письменником! Що з того, що критикував, гостро висміював весь державний лад Російської імперії – він став окрасою російської літератури! Що з того, що своїми творами він показав разючий контраст ментальності українців і росіян, – він став російським письменником!

Цікаве було висловлювання французького публіциста Ежена Вогюе, що з гоголівської "Шинелі" вийшла вся російська література.

Ось так, відбираючи українцям мову, відбирали її славу!

Про Володимира Короленка (1853–1921), родом із Житомирщини, Українська Вікіпедія пише: "російський та український письменник, журналіст, публіцист і громадський діяч".

Володимир Короленко щиро любив Україну за дивовижну красу її природи, любив український народ за його працьовитість, співучість, нездоланну жагу до волі, палко захищав від переслідувань царських властей українську культуру й мову, за що майже шість років провів у тюрмах та на засланні. Але писав російською!

І сучасники назвали Короленка "совістю Росії".

У XX столітті російськомовні українці вже вириваліся із мовного полону Росії. Яскравим прикладом цього стала Олена Теліга (з дому Шовгенова або Шовгеніва, 1906–1942) – українська поетеса, публіцист, літературний критик, діячка ОУН.

Народившись в Іллінському під Москвою в напівбілоруській-напівукраїнській родині, проживши значну частину життя в Петербурзі, Чехословаччині й Польщі, вона стала однією з найбільш відданих патріоток України. І хоч в родині Шовгеніврх панувала російська мова, батьки зуміли зберегти вірність своєму українському походженню. Змалку Олена вивчала іноземні мови: добре засвоїла французьку і німецьку, не знала лише української. Але, керована загостреним почуттям історичної справедливості, зуміла вернутися до мови предків і мужньо стала на захист української мови та піднесла на вищий щабель українську поезію.

Показовим є такий епізод із подєбрадського періоду життя Олени. На одному із зібрань у Народному Домі, де були присутні російські емігранти-монархісти, пролунали образливі випади проти української мови. Олена одразу ж знайшла в собі мужність, щоб безкомпромісно заявити: "Ви хами! Та собача мова – моя мова! Мова мого батька і моєї матері. І я вас вже більше не хочу знати".

Чому ж такої хоробрості не виявляють наші російськомовні українці?

Немало часу в полоні чужої мови перебували й українці Західної України. Тут терпіли від ополячення. За часів Австро-Угорщини, а потім і Польщі, влада належала полякам, які, як і кожна окупаційна влада, розуміли, що національний дух народу ґрунтується на його рідній мові. Тому всіляко старалася ополячити українців. І це великою мірою вдавалося…

Проте передові представники Галичини самовіддано протистояли польському гнобленню та примусовому ополяченню українців. Найбільш такий опір очолювали священики та письменники.

Величним зразком спротиву ополяченню та боротьбі за права українців можна вважати видатну галицьку письменницю Катрю Гриневичеву (1875 – 1947).

Постать Катрі Гриневичевої цікава не лише з огляду на її внесок у розвиток української літератури, але також – на ту активність, яку вона виявила, включившись в освітню працю для блага українського суспільства.

Те, як прийшла вона до цієї діяльності, вражаюче незвично...

Народилась майбутня письменниця у містечку Винники біля Львова в сім'ї міщан Марії та Василя Банахів, спольщених українців. Коли Катрі було три роки, сім'я переїхала до Кракова.

До вісімнадцяти років Катря не лише не знала української мови, але й соромилась, що силою факту свого народження вона належить до українців, тобто до нації, яку всіляко зневажала тодішня шовіністична Польща. Вдома говорили по-польськи, з малих літ її вчили французької мови, а потім віддали вчитися під опіку черниць у німецьку, так звану, "виділову школу". Після закінчення цієї школи поступила у Краківську Вчительську семінарію, відому своїми шовіністичними спрямуваннями. Там готували вчительські кадри, котрі повинні були витіснити українських учителів із державних початкових шкіл Галичини.

Але у Кракові Катажина Банах (як звали її тоді) зійшлася з демократичною польською молоддю, яка гуртувалася навколо Артура Гурського, редактора часопису "Жицє". З уст цього прогресивного польського письменника вона вперше почула схвальний відгук про українців, вперше побачила український часопис – львівське "Діло". Далі доля подарувала їй знайомство з Василем Стефаником, він подарував їй український буквар, і вона із запалом почала вивчати рідну мову. І пірнула в читання – українські часописи, твори Франка, Шевченка...

Почалось прозріння, різке й болюче, із нестримною тягою до всього українського. Катря закинула лекції в семінарії, демонстративно відмовляється від спілкування польською мовою (і це в польському середовищі!), читає вірші Шевченка на вечорі, присвяченім його пам'яті, у Кракові. З неї насміхаються подруги, батьки дорікають, що псує собі репутацію у польських властей. Доходить до того, що вона відмовляється здавати польською мовою матуру, вона отримує ярлик "велика русинська патріотка", що в очах семінарії було рівносильне злочину.

Все це було неабияким випробуванням сили духу, та пройшла його Катря вражаюче стійко. Усвідомивши велич свого народу і трагічність його долі, Катря вважає прожиті нею вісімнадцять літ життя гріхом супроти свого знедоленого, але нескореного народу. І постановляє спокутувати цей гріх упродовж свого подальшого життя.

Працює як письменниця, редакторка українських часописів, як громадська діячка в Союзі Українок. При цьому постійно терпить матеріальну скруту, бо польська влада не давала їй ніякої посади. У час Першої Світової війни самовіддано служить знедоленим українцям у таборі в Гмінді, куди австрійський уряд зігнав на час війни українських селян з усіх куточків Галичини, боячись, що вони можуть стати на бік Росії.

Катря Гриневичева ранки проводила в таборовій школі, а решту дня – в бараках, серед людей і їхнього горя, писала листи і скарги, надавала першу необхідну допомогу. Вона постійно інформує часопис "Вісник визволення України" про нечувані злочини в таборі, знущання, заперечення будь-яких прав людини і про геноцид, у якому уряд вправляється над українським народом. Ці матеріали сколихнули світ. Під тиском громадськості Гмінд закривають.

Визначальною темою творчості Катрі Гриневичевої була віра у величність свого народу, в його незламний дух, в його непоборність. Вона прагнула піднести чоло свого народу, віками гнобленого і винищуваного різними зайдами, вселити в нього віру.

Багато моральних і матеріальних труднощів випало на долю цієї української жінки, та вона достойно несла свій хрест, турбуючись лише про те, як прислужитись рідному народові. "Чи будуть мені прощені мої гріхи і чи я спокутувала їх?" Це її слова, сказані на чужині незадовго до смерті. Це її найбільше хвилювало. Бо гріхами вважала тих 18 літ, прожитих у відчуженні від рідного народу, від рідної мови. (Хоч у цьому не було її вини!)

То ж не забуваймо цей приклад! Черпаймо в ньому свідомість і сили, адже і нам належить спокутувати свої відчуженість, байдужість, занедбання, які не раз допускаємо щодо рідної мови, а тим самим – до Вітчизни!

Насамкінець, цього року особливо доречно згадати приклад Митрополита Андрея Шептицького, 150-літній ювілей якого відзначаємо.

Був він сином графа Івана Шептицького із давнього боярського роду, який отримав грамоту на земельні володіння від князя Льва ще у 1284 р. У XVIII і XIX століттях окремим представникам цього роду, в тому числі і предкам нашого Митрополита, було надано графський титул. Мати майбутнього Митрополита – Софія – була дочкою польського письменника Олександра Фредра і своїм родовим корінням була з'єднана з королівським родом Собеських.

Вже в силу свого походження йому було забезпечено добробут, кар'єру, безтурботне, щасливе життя. Та він не пішов тим легким протореним шляхом.

Задумаймось, чому?

Добре вивчивши своє українське (руське, як тоді говорилось) коріння і гостро відчуваючи історичну несправедливість щодо українського народу, він добився дозволу Ватикану і змінив отриманий при хрещенні римо-католицький обряд, традиційний для поляків, на греко-католицький, традиційний для українців Західної України. І став найвеличнішою постаттю Української Церкви і справжнім Провідником українського народу, який самовіддано дбав про всі сторони народного життя.

Чому обрав такий непростий, нетрадиційний і дуже непрестижний (за тодішніми уявленнями) шлях? Юнацький максималізм, романтизм, перст Божий?.. Найочевидніше – це загострене почуття справедливості та бажання своїм служінням, своїм прикладом виправляти історичну несправедливість щодо українського народу.

Україна дуже потребує тепер такого розуміння справедливості своїми громадянами. І свідоме й справедливе повернення до рідної мови, яку в силу обставин втратили батьки й діди, конче потрібне!

Лідія КУПЧИК,
м.Львів

ВІТАННЯ

НЕСКОРЕНИМ УКРАЇНЦЯМ – СЛАВА!

Андрій ЛОПУШАНСЬКИЙ,
народний депутат України

ШАНОВНІ КРАЯНИ!

Щиро вітаю Вас із найголовнішим національним святом нашої держави – 24-ю річницею Незалежності України!

Ця знаменна дата є результатом тисячолітньої боротьби українського народу за свою самостійність. Вона назавжди увійде в історію молодої держави як відлік нової епохи в героїчному літописі нашої країни – епохи національного і духовного відродження великої європейської нації.

Прийде час, і наші нащадки будуть горді за нас з вами, адже боронити народ і державу від російської агресії постали тисячі братів-українців і сестер-українок. Серед них залізними патріотичними сотнями, прямісінько з київського Майдану – символу Революції Гідності, – пішли на схід справжні українці – воїни, щоби дати рішучу відсіч кремлівському звірові. На вівтар Незалежності поклали свої голови і горяни, наші з вами земляки, які своєю відвагою і мужністю продемонстрували взірці непохитної стійкості і звитяжної нескореності українського народу. Ми ж, націоналісти, маємо бути гідними їхнього подвигу, відстоювати незалежність у перших рядах захисників Вітчизни. Згуртуймося, українці, мобілізуймо дух і волю нашої нації у священній борні проти ворога.

Нехай це величне свято додасть усім нам наснаги до перемоги у боротьбі з російським окупантом, надихає на нові здобутки в ім'я процвітання нашої незалежної Батьківщини. Нехай усі наші прагнення підпорядковуються справі подальшого утвердження України як правової, демократичної, економічно могутньої, самостійної європейської держави.

Святкуючи разом з Вами, від усього серця зичу Вам і Вашим родинам міцного здоров'я, щастя, благополуччя, мужності і терпіння, добробуту і успіхів. Нехай невичерпним джерелом для нас усіх будуть віра, надія і любов до України.

ГЕРОЯМ СЛАВА!

ДУМКИ З ПРИВОДУ

УРА, НЕЗАБАРОМ ЗНОВУ – ВИБОРИ!

Направду, ніщо так не зближує українців і так само не розкидує їх по різні боки політичних (і не лише) барикад як вибори. А ще лише під час виборчого етапу кожен фігурант перегонів зненацька дізнається про себе стільки нового і, головне, несподівано не знаного йому про себе самого, що навіть сам ніколи не здогадувався про таке. Дерева, електростовпи, паркани, вітрини, транспорт наших міст і сіл рясно обліпляться листівками з текстами здебільшого про пікантні цікавинки із біографій кандидатів на омріяні місця у містечкових «парламентах», небувалого розквіту набудуть вишукані течії і підтечії народно-побутового фольклору – від так званого «зіпсованого телефону» до… не буду озвучувати, бо усі і так здогадуються про ступінь вульгарності тих дійств.

Буде все, чого тільки знудьговані неквапливим провінційним повсякденням життям душі наші не забажають, – від клоунади ультраактивістів, цих вічних революціонерів (звісно ж не у Франковій інтерпретації), для котрих важливий не результат, а сам процес, бо треба ж зайвий раз засвітитися, нагадати про себе, попозувати. Будуть фантастичні шоу у формі раптових атракціонів щедрості від заїжджих, маловідомих місцевому люду «діячів» (там дитяча пісочниця – нехай навіть у кінці жовтня – з'явиться, там подарують школярам легороботи – нехай навіть і китайського виробництва, а десь алярмово завезуть і покидають у ями на дорозі шутр). Я тепер пригадав, як у жовтні 2010 року на місцевих виборах у Старому Самборі, один із численних моїх конкурентів по міському мажоритарному округу на передвиборчому етапі, буквально за декілька днів до дати виборів наполегливо припрошував виборців на шляху їх руху з роботи додому випити за його рахунок пива (тоді вибрали люди мене до міської ради). Скажете, ні, цього вже не буде, суспільство радикально змінилося після Майдану, туфта політична не пройде. Хотілося б направду, щоби отого усього, щойно перерахованого, таки вже не відбувалося…

Старосамбірщина на Львівщині традиційно на всіх виборах дивувала несподіваними результатами волевиявлення горян. Скоріше за усе, вірною цьому політичному шарму вона залишиться і в переддень підбиття підсумків голосування. Калейдоскоп політсил у районі після перемоги Революції Гідності та в умовах проведення антитерористичної операції на сході України таки зазнав деформування: з соромом пішли у політичне небуття регіонали, неміцні ряди яких завжди наповнювали переважно пристосуванці. Вони сьогодні, безсумнівно, вкотре перефарбуються, вскочивши у той таки одіозний опозиційний блок, очільники якого, отримавши колись владу від Вітьки Донецького, вже понад рік намагаються через критику існуючої влади завоювати прихильність потенційних виборців, при цьому незграбно послуговуючись нафталіновими способами анонсування самих же себе. Сильного удару виборці завдали «Свободі» (в загальноукраїнському масштабі ця партія узагалі була безжально відкинута українським електоратом на один щабель із комуністами. Сміливо завойовують серця і думки людей активісти із Народного контролю (ну, хто, скажіть, не спокуситься на привабливу форму заявити про себе у комфортний спосіб фактично нічого не робити, а лише контролювати). Намагаються переформатуватися, щоби йти, як кажуть, за вітром, партійці з УНП. Не втратили своїх позицій УДАРівці.

НРУ перетворився на якусь аморфну масу функціонерів, з претензіями на те, що вони все ще такі ж впливові, як за головування районним осередком вже покійного тепер Володимира Горбового. Старосамбірські КУНівці незмінно були і залишаються флагманом патріотизму, непримиренності до усього антиукраїнського – комуністів і російських окупантів. А тому вони мають досить багато симпатиків. Не варто недооцінювати і таку потужну силу, як учасники АТО. Оцей увесь політичний вінегрет і мають пережувати прискіпливі у своєму виборі жителі Старосамбірщини. Я не оперував прізвищами, бо ще не настав час для цього. Спрогнозувати сьогодні партійно-політичну погоду на місцях після 25 жовтня 2015 року візьметься хіба що відчайдуха-камікадзе.

Будь-який вибір – це завжди клопіт, це завжди важко. Добре, якщо б потенційні виборці при цьому були свідомі ще й того, що вибір – це у першу чергу – відповідальність.

Володимир КОВТУН,
м. Старий Самбір

СВЯТО НАЦІЇ

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

У Передкарпатті поміж гір притулилось мальовниче й дуже гарне село Головецько Старосамбірського району Львівської області. Неповторний шум смерекових верховіть, ніжний аромат пахучих трав та квітів, дзвінкий пташиний спів, кришталево чистий Дністер, який бере початок неподалік від цього села, додасть снаги й очистить сірість буднів кожному, хто потрапляє сюди.

У такому затишному і райському куточку України, у звичайній сільській хаті живе звичайна людина незвичайної долі: Василь Іванович Гасиджак. Ні, спершу, не познайомившись з ним ближче, цей дідусь нічим особливим з-поміж інших поважного віку людей не вирізняється. У нього такий же стиль життя, який звичний сільському трудівнику. Як кажуть у народі, всі основні функції, що має зробити чоловік, виконав, збудував хату, разом з дружиною Параскою виростив четверо дітей, біля хати зростає посаджений ним сад. Та якось особливо, зі своїм світосприйняттям дивиться на життя. Є у ньому та вроджена родзинка інтелігентності, життєвої мудрості, патріотизму, непоказової боротьби за Україну. Як і сам він каже: «Усе моє життя – боротьба».

Особливо важко було зрозуміти односельцям діда Василя, коли у День незалежності – 24 серпня – як-не-як – вихідний, всі у селі масово йшли на поля копати картоплю, а він вдягає вишиванку, бере вазу з квітами, два прапори: синьо-жовтий та червоно-чорний, включає касетний магнітофон з патріотичними піснями і святкує. Мало того, бували роки, коли працівникам культури села не до концертів у День незалежності, бо завантажені якимись нагальнішими справами. То дід Василь навчав сусідських дітлахів віршів про Україну і разом влаштовували невеличкі концертні програми, промови на яких виголошував сам. І все це відбувалося на його обійсті, біля унікального пам'ятного хреста, аналога якому не знайти в усій Україні: «На честь скасування в Україні комуністичного режиму». Це вже аж на 24 році незалежності минулого року, коли ми оплакували Героїв Небесної Сотні та Героїв АТО, погляди діда Василя стали зрозумілими всім. І в День незалежності 2014 року ніхто в селі зранку не поспішав на поля, а йшли до місцевої церкви молитися за Україну та її захисників.

Василю Івановичу 87 років. Він народився і зростав у сім'ї, де його навчили основних життєвих норм: Бог і Україна – понад усе! Цьому навчив і своїх дітей.

Пригадуючи своє нелегке дитинство, дід Василь розповідає:

– Коли в 1940 році в село прийшли енкаведисти, мого батька, як куркуля, арештували і забрали в Самбірську тюрму. Він і нині числиться зниклим безвісти. Але мати, зоставшись із шістьма малими дітьми, ще довго розшукувала його і врешті дізналася, що батька, як і всіх арештантів, перед приходом німців більшовики розстріляли. Комуністи дуже знущалися над нашою сім'єю, ми ніколи без страху не лягали спати, – з гіркотою розповідає мій співрозмовник.

– У 1947–1948 роках почали всіх зганяти в колгосп. Приходять до хати, хоч-нехоч, а у плечі автоматом б'ють, ручку тобі в руку пхають – підписуйся в колгосп.

Тоді я вирішив іти в УПА, уже й псевдо мав. Але сталося так, що тих хлопців, які були у мене вночі, знайшли вбитими за лісом. Мати плакала, просила, щоб я нікуди не йшов, бо більшовики вже й за мною стежать. Але трохи згодом я зійшовся з іншою групою українських повстанців, ходив до них у ліс. Спочатку до мене приглядалися, а потім дали завдання, щоб я записував, що в селі робиться. Кого засудили, кого розстріляли, кого куди забрали. Я завів собі зошит і все те записував, та зв'язковий до мене не приходив. У селі почались арешти, і я дізнався, що більшовики знищили і цю групу патріотів. Простих людей з села забирали на допити і катували. Поки прийшли до мене, я встиг спалити свої записи. Всіх підозрілих зігнали у підвал, наповнений водою, і кожні дві години викликали на допити (сліди тих допитів і досі є на тілі діда Василя).

Як зазначає пан Василь, тоді його врятувало вербування на Колиму. У нелюдських умовах, в сорокаградусний мороз працював на лісоповалі. У 1952 році перевербувався на Донбас. Працював на металургійному заводі. Це був час, коли українського слова не чути було, а особливо там, на Сході. Його ровесники-земляки швидко адаптувалися до тамтешніх умов. А Василь, по натурі щирий українець, завжди розмовляв тільки українською, вечорами душевно співав українських пісень. Навколо нього гуртувалося багато молоді. Один місцевий хлопець Анатолій завжди неприязно, скоса дивився на нього. І якось, пізно ввечері, коли вони зустрілися один на один в коридорі, Анатолій вийняв ніж і сказав:

– Ты бандеровец, у меня здесь, – показуючи кулак на кишені, – будешь петь, что я скажу, танцевать, как ми танцуем.

За хвильку часу в спину Василя був встромлений ніж. На щастя, рана була не смертельною.

Цей випадок назавжди запам'ятався Василю Івановичу. Він розуміє, що і зараз москалі хочуть тримати українців у кишені, щоб не лунали українські слова, мелодії. Так звані старші лжебрати завжди хотіли і хочуть понівечити нас і зробити з нас безликих рабів: без віри, без мови, без історії. Та не вийде знищити нас. Бо понад усе українці цінують волю.

Тому й зрадів так дід Василь, коли Україна стала незалежною, бо довго прагнув цього. А на 10-у річниці Незалежності, пам'ятаючи весь час мамині слова: «Василю, як буде світ світом, як стане Україна вільною, щоб ти поставив пам'ятник, я пообіцяла Богу…» Василь Іванович встановив пам'ятний хрест з такою унікальною посвятою…

Дід Василь – звичайний пенсіонер, не увінчаний лаврами слави, не нагороджений орденами і медалями за відвагу. Він все життя орав і сіяв поле. Але прожиті з честю роки свідчать, що сіяв він не тільки пшеничні, але й духовні зерна в національний грунт рідної України. Син Іван, доля якого закинула на Полтавщину, першим ніс і несе там місцевим людям національне прозріння. Це він першим підіймав там синьо-жовтий та червоно-чорний знамена. Це працівники фірми, яку він очолює, демонтували там посеред білого дня пам'ятник Леніну ще тоді, коли не було прийнято закон про декомунізацію. Нелегко йому там жити з такими поглядами, однак своєю працьовитістю та сумлінністю досягнув професійного визнання у нафто-газовій галузі. Бо живе за принципами, яких вчив батько, – з Богом і Україною в серці. Дочка пана Василя Марія мешкає на Івано-Франківщині, також активістка громадського і політичного життя.

Непереможна Україна і складається з таких звичайних-незвичайних сімей, які понад усе люблять Бога і Україну. Але біда наша у тому, що до влади приходять люди, які, вочевидь, найбільше люблять гроші.

Марія КУЗЬМИН,
Старий Самбір

ЗА УКРАЇНУ, ЗА ЇЇ ВОЛЮ

«У БІЛИХ ХАЛАТАХ, МОВ ТІ БОГИНІ...»

Вікторія Савчин – мешканка м.Сколе, санінструктор 80-ї десантної аеромобільної бригади 1-го батальйону ЗСУ, зараз перебуває у відпустці в рідному місті. Наша землячка. Свої дитячі роки провела в м.Сколе. Її виховувала бабуся Надія Подпрятова. Вона була для дівчинки найбільшим авторитетом, замінила їй батьків, навчила переборювати труднощі, бути відповідальною, працьовитою, старанною. Після закінчення Сколівської СШ №1 дівчина здобула медичну освіту. Трудовий шлях розпочала в Сколівській центральній районній лікарні. Марила армією. З дитинства мріяла стрибати з парашутом. Бажання її здійснилося, коли, за контрактом, пішла служити санінструктором у військову частину… Десять років армії. Звикла до полігонів, відзначається мужністю, мудрістю, спритністю. До слова, наша славна сколівчанка ще й красуня – «Міс-десант – 2011» Збройних Сил України. З 3 жовтня 2014 по червень 2015 року перебувала в АТО на сході України.

Ми попросили Вікторію розповісти про своє армійське життя, зокрема, про нелегкі і небезпечні будні та свята у зоні АТО на сході України, де вона тривалий час перебувала.

– Вікторіє, зараз в Україні війна. Всі переживають. Небезпека кругом. Кажуть, що війна – не для жінки. Ваша думка відносно цього?

– Війна – не тітка, вона – ні для кого. Але, коли твоя Вітчизна в небезпеці, обов'язок кожного – стати на її захист. Особливо сьогодні нам слід усвідомити, що єдність фронту і тилу немало важить для перемоги. Я в армії десять років. Служу за контрактом. Ні дня не пожаліла – постійно жила роботою, колективом. У мене чимало друзів. Коли мені повідомили, що наш батальйон кидають в АТО, розуміла, що моє місце – там. Я пішла, як медик, лікар, санінструктор. Пішла не просто так, а щоб рятувати людей, повертати їм здоров'я і мільйони сонячних днів, пішла захищати Україну.

– Мабуть, дуже важко було звикати до умов війни?

– Так, дуже складно. Досвіду роботи на фронті у нас не було. Та й психологічно ніхто раніше не готував до такої небезпеки. Люди по-різному говорили, коли ми, жінки, йшли на війну. В душі відлунювало: «Їдеш на фронт!». До болю важко було усвідомити, що такі страхіття відбуваються на нашій українській землі. Від'їзду в АТО передувало навчання на Яворівському полігоні.

І от той день, коли нас проводжали на схід України, настав. В душі роїлися думки: «Як то буде, навіть бронежилета немає?» Але світ не без добрих людей. Мене приїхали проводжати друзі зі Сколе – Юлія та Юрій Марківи. Ми попрощалися. Вони одягнули на мене бронежилет. Невимовно зраділа і одночасно відчула на своїх тендітних плечах той перший тягар війни. Ледь не підкосилися ноги. Важко висловити ті почуття, які мене охопили в той момент. Я зрозуміла, що не сама. Зі мною однодумці. Стало легше на душі і я поїхала в Луганську область.

– Вікторіє, скільки часу Ви в АТО? Де дислокувався Ваш батальйон?

– Ми дислокуємось в Луганській області, поблизу Щастя. Я в АТО майже рік. Перші враження – це жах. Наші апартаменти – підвальні приміщення. Дуже важко звикати після теплої, затишної квартири до такого «комфорту». Але усвідомлюєш, що ти потрібен саме тут, на війні, і нема часу думати про незручності. У хвилини затишшя я прибрала свою «підвалку» квітами з вати, тканини… І наче сонечко в ній засвітило.

Ми не звикли до звуків пострілів. Боялися заснути вночі. Сиділи з санітарними сумками, готові до того, щоб допомагати пораненим. Наші бійці охороняли Луганську ТЕЦ. Часто нас обстрілювали. Поранених – море. А медперсоналу тільки двоє – я та Андрій Кауф. Не було тоді в батальйоні жодного лікаря. Доводилось виконувати роботу начальника медичної служби, фельдшера,

лікаря, санінструктора і, навіть, санітара. Справлялися, бо усвідомлювали: «Хто, як не ми?». Пам'ятаю, треба рятувати поранених, а в моїй медичній сумці – бинт, джгут і обезболюючий флакон. Та не впала у відчай. На війні – це ні до чого. Потім вирішили: «Якщо держава не в силі нас забезпечити медикаментами, то діятимемо самі».

– Яким чином?

– У кожного є друзі, знайомі, рідні. Налагодили з ними зв'язки. А вони, своєю чергою, розгорнули волонтерський рух. Досить вагома допомога надійшла до нас із Миргорода – харчі, форма, необхідні речі, медобладнання, ліки, машинки для стрижки. Волонтерка Тіна з Німеччини великими партіями доставляла і доставляє в батальйон перев'язувальний матеріал, знеболюючі, одяг, харчі. Волонтери України і всього світу солідарно виступили у боротьбі за мир в нашій державі. Це не дрібниці, а кропітка і надзвичайно потрібна робота.

– Ваші обов'язки в АТО?

– В першу чергу, як санінструктор, фельдшер, лікар, я не раз була на передовій. Добре усвідомлюю, що мій головний обов'язок – рятувати людей. Спочатку трохи боялася обстрілів. Ніколи не забуду тих днів, коли ми стояли біля Артемівська, Мар'їнки, Горлівки. Назавжди в пам'яті залишаться перші людські втрати. Досі болять і кровоточать душевні рани. Вони ніколи не загояться, бо нема нічого ціннішого за життя людини. Коли ти рятуєш бійців, мимоволі забуваєш, що куля може наздогнати і тебе. Виконувала свою роботу чесно і добросовісно, бо це на навчаннях у мою душу закарбувалося, що я – берегиня, рятівниця, захисниця людського здоров'я. Серед жахів війни стала твердою. Забула, як плакати. Це про нас на фронті співають: «У білих халатах, мов ті богині, творять історію медики-берегині». Знаєте, там, де кулі свистіли, де снаряди гриміли, ти відповідаєш не лише за своє життя, а й за долі товаришів. Після бою, коли є час на перепочинок, осмислюєш і розумієш, що найкоштовніший скарб – це життя твоє, твоїх рідних, друзів і близьких. Будинок, автомобіль, велика квартира – це ніщо в порівнянні з життям. Доводилося бачити спорожнілі хати. В кращому випадку, їхні власники стали біженцями і знайшли собі пристанище в людей. А часто-густо – вони гинули.

– Вікторіє, окрім того, що Ви рятували людей, чим ще займалися в АТО?

– Часу завжди чомусь було обмаль. Поперше, я проводила курси з медицини із мобілізованими, навчала їх, як вони можуть надати собі медичну допомогу. І сама вчилася на курсах парамедицини, які проводять, за проектом Віктора та Олени Пінчуків, американські санінструктори. Це дуже важливо, коли лікар за лічені секунди може врятувати життя солдату. Дуже корисну роботу проводить організація «Медсанбат». Її учасники їздять лінією фронту, організовують заняття з медичними працівниками згідно з потребами військової медицини нашого часу. Ця організація виділила для нашого батальйону рюкзаки, укомплектовані всім необхідним для надання невідкладної медичної допомоги.

– Що роблять бійці під час затишшя на фронті?

– Дуже важливо, аби вони мали час для відпочинку. Від того, як він буде проведений та організований, залежить їхній дух у бою. Ми завдячуємо нашому командиру батальйону, який, при затишші і у вихідні дні, дбає про дозвілля, старається проводити заходи, спрямовані на так зване психологічне розвантаження солдатів. З його ініціативи бійці залюбки грають у шахи, шашки, футбол. Щонеділі він забезпечує нас машиною для відвідування храму. Навіть ті, які більше сорока років не були у церкві, нині моляться і вірять, що є такі ситуації, в яких тільки Бог здатен допомогти. Бійці люблять свого комбата. Разом з ним пройшли Луганський аеропорт, Дебальцеве, Луганську ТЕЦ. Всі знають, що там творилося. А наші, разом з айдарівцями, вистояли. Чому? Бо з ними був мудрий, виважений і далекоглядний командир. Це психологічно додає впевненості. Ще одне дуже важливе в умовах війни – комбат не дає хлопцям впасти духом, старається, аби не зловживали спиртними напоями. Уміє психологічно вплинути і добре налаштувати їх і в час затишшя, і в запеклому бою. Така людина на війні – це скарб. Сотні врятованих життів – його заслуга. З нами разом в Луганщині служить підполковник міліції. Ця людина – легенда. Дбає не лише про себе – про всіх бійців. Використовуючи його знайомства, неодноразово, при потребі, батальйон було забезпечено ліками, харчами, одягом.

Варто розповісти, що у час затишшя ми розкладаємо клумби, садимо квіти, дерева. У нас навіть є город, і від нього так гарно віддає миром. Це відчуття може зрозуміти тільки той, хто нюхав порох війни.

– За що і за кого найбільше зараз болить душа?

– Наш біль – поранена, згорьована, заплакана, одягнена в чорну жалобну шаль Україна. Невимовний біль – смерть бійців, мирних жителів. Не можна спокійно спостерігати за долею, що спіткала багатьох українських солдатів. На війні вони «здобули» оце жалюгідне «звання» – «інвалід». Дехто позбувся очей, рук, ніг. Чимало покалічених чоловіків і хлопців потребують дорогого медичного лікування. Волонтери всіма силами стараються таким допомогти та забезпечити їх хоча б на 50 відсотків інвалідними візками – не в силі. А держава? Або не має коштів, або не хоче. Неодноразово відвідувала львівський госпіталь, де проходить лікування, після осколкового поранення в голову, боєць з нашого батальйону Олександр Козачок зі Стебника. Стан важкий, харчують хлопця через зонд. Волонтери придбали для нього інвалідний візок, тепер збирають кошти на реабілітацію за кордоном. Це правдиві слова пісні:

Не спить волонтер, ні вночі, ні удень,
Посвятив себе всього роботі,
Ліки, одяг, харчі – про це знають усі,
Він на схід доставля серед ночі.

Боляче чути, коли хтось ганить волонтерів. Не можна! Не треба! Вони вдягають, годують, лікують, і заспокоюють бійців, які постійно складають їм подяку і співають пісню Наталки Ромашко:

Він постійно в путі, його знають усі,
Робить дуже потрібну роботу,
Він з полону солдат, і з підвалів,
з-за грат
Визволя і відвозить додому.

Ці слова, присвячені славним волонтерам-афганцям, які визволяють наших бійців з полону, допомагають їм в жорстоких умовах війни та в тилу.

– Ви навчалися в Сколівській СШ №1. Як однокласники відреагували на вашу службу в армії та на передовій в АТО?

– Хто як. Дехто взагалі ніяк. Не по собі стає від людської байдужості. Більшість із тих, в кого ніхто не перебуває в АТО, живе за принципом: «Моя хата – скраю». Дехто зауважує, нехай держава забезпечує тих, хто воює на сході України. А якщо вона цього не робить, то що, там помирати нашим людям від ран і голоду? Найлегше бути пасивним спостерігачем. Вважаю, що зараз нелегко всім. Але, повірте, неважко було б кожній родині здати для потреб української армії, для прикладу, пакет чаю, кави, зубну пасту, зубну щітку, цукор… Інколи вони там, в степах України, на ціну золота.

Щодо однокласників, є такі, що допомагають. От, наприклад, Ярослав Равлінко, з Нижнього Синьовидного вислав чимало потрібних речей для батальйону. Дмитро Капало перший, ще коли була на полігоні в Яворові, почав цікавитись, чого мені не вистачає для від'їзду в АТО. Привіз форму, наколінники, налокітники… Я вже говорила, що бронежилет подарували Юля і Юрій Марківи та Роман і Наталя Спутаники. Ігор Король, родом з Гребенева, зараз бере участь у волонтерській роботі, збирає кошти, медикаменти і відправляє їх в зону АТО. Чимало необхідного передавали нам на схід України Віталій та Оксана Кочини. З названими людьми ми навчалися в школі лише два роки. Їхні справи розповідають про їхнє милосердя.

– А як місцеві мешканці зустріли Вас на луганській землі?

– Спочатку насторожено, з часом почали звикати. Бувало, волонтери привозили багато харчів. Надлишок ми роздавали в інтернати, лікарні, малозабезпеченим. Люди стали звикати до нас. Вони раніше про Західну Україну нічого не знали. Думали, що ми приїхали їх грабувати, вбивати. Якось, при спілкуванні, одна жінка сказала: «Поки я з вами не познайомилася, то хотіла ДНР. Така була пропаганда. Зараз бачимо, що ви інші. Отож, ми з вами разом за єдину і сильну Україну, за мир на нашій землі».

Місцеві неодноразово звертаються до нас за медичною допомогою, ліками. Відчувається, що і вони, і ми – люди однієї країни, які хочуть гідного життя.

– Є така дата у кожного в житті, яку відзначають у родині – це день народження. Чи згадують про це на війні?

– Ще й як пам'ятають. Це, звичайно не бал, як у нас тепер роблять в умовах мирного часу. Але про дні народження кожного в батальйоні не забувають. Найчастіше такі дати відзначають у неділю або після бою. Ось як вітали мене: зібралися всі разом, з'їли по бутерброду. Кожен висловив своє побажання і, звичайно, порадували сюрпризом – подарували маленьке кошенятко. Кличка, як у мене позивний, – «Ластівка». Ця добра і мила тваринка зустрічала мене щоразу з поля бою радісним муркотінням, тепер дома не відходить, лащиться, тішиться. Принагідно хочу наголосити, що чимало бійців, від'їжджаючи на ротацію, купували в дарунок для рідних кошенят, називали їх своїми позивними.

Але війна є війна. Бувало, вітаємо бійця, бажаємо йому всіляких гараздів… І, на превеликий жаль, цей день народження для нього залишається останнім. Він не повертається із бою. Прикро, тяжко, але що поробиш? Залишається згадувати, пам'ятати, вшановувати хвилиною мовчання. Художники малюють приурочені погиблим героям стінівки. Нерідко музиканти і співаки присвячують їм свої пісні. Душа болить, особливо за молодими. Чимало наших хлопців – «штурмових ангелів», яким не виповнилося і двадцять, зустріли на сході України смерть. А їм би жити – кохати, працювати, мріяти, сіяти дорідні зерна пшениці і розбудовувати Україну.

– Шановна Вікторіє, зараз Ви у відпустці вдома, в Карпатах, під мирним небом. Які враження? Як себе почуваєте?

– Я не можу заспокоїтись. Знаю, як чекають там, в АТО, підтримки і допомоги мої друзі. Зайнялася волонтерською роботою. Допомагають небайдужі, однодумці. Ліки, харчі, чай, каву, цукор, медичні інструменти та обладнання закуповуємо і, через «Нову Пошту», відсилаємо в батальйон. Кожен дзвінок зі сходу України – очікуваний, бажаний. Живу тим життям: у снах рятую, у снах заспокоюю і тихо ридаю над втраченим воїном. Тим часом, мої добрі знайомі, Ніна Лаба, Олег Лаба, Наталя Тирпич, Леся Пелехата, Микола Стойко, Володимир Тирпич та інші займаються волонтерською роботою для потреб мого батальйону, який дислокується в Луганській області.

– Що Ви хочете побажати своїм землякам-сколівчанам, про що мрієте, на що надієтеся?

– Я бажаю всім – і землякам-сколівчанам, і бійцям з АТО витримки, сміливості, патріотизму, небайдужості, великої любові до рідного краю і, найголовніше, єдності і процвітання нашої Української держави та миру і спокою на всій землі.

Розмовляла
Світлана СНІГУР

МИ СТАЛИ ВОЛІ НА СТОРОЖІ

ПОЕЗІЯ З-ЗА КОЛЮЧОГО ДРОТУ

Буває ж так: роками знаєш людину і раптом вона в якийсь момент постає, наче іншою, відкривається її нова житейська грань.

Щось подібне трапилось з Ганною Кульчицькою із Самбора. Адже у місті була у всіх на виду. Спершу працювала продавцем, опісля, закінчивши технікум, завідувачем магазину «Фіалка». І по пенсії ще підторговувала власними овочами, фруктами. А що Ганна Остапівна пише вірші і, як висловилася член Національної спілки письменників України поетеса Люба Проць, – непогані, то це для мене було неабияким творчим відкриттям.

В одному з віршів «За ґратами» в Ганни Кульчицької є такі душею написані рядки:

...За що я закута, кому що украла?
Кому що зробила, кому що забрала?
За те, що любила, за те, що кохала
Свою Україну, й за неї страдала.

...Народилась в Кульчицях – на батьківщині славного гетьмана війська запорізького Петра Конашевича-Сагайдачного та Юрія Кульчицького – героя Відня, засновника першої у Європі кав'ярні. Можливо, ще з тої історичної минувшини дух козачої вольності передавався і передається у спадок усім поколінням. З'явилася на світ Ганна в родині самобутніх сільських музикантів. Виростала веселою, здібною дівчиною. На всіх заходах була першою співачкою народних пісень, танцюристкою. А скільки дитячих віршів напам'ять знала! У школі гарно вчилася, її в приклад ставили.

– Будуть з вашої Ганнусі люди, – казали батькам сусіди. – От лишень би панська Польща до нас подобрішала. Доки ляхи знущатимуться, ссатимуть з нас кровицю.

– Та, може, Бог дасть, зміниться лиха годинонька. Не все будемо підневільними.

І таки часи змін настали. Одні у вересні тридцять дев'ятого прихід червонозоряних солдатів зустрічали як братів – щиро, з хлібом-сіллю, сльозами радості, другі – недовірливо, насторожено. Особливо ті, що десь вчились, книжки усілякі читали, навіть заборонені. І мали рацію. «Визволителі» швидко показали, хто вони насправді: силою карабіна нав'язувати свою волю, насаджували свої порядки. В кого виривалось невдоволене слово, називали буржуазними націоналістами. Таких кудись вивозили із села, району. І вони вже не вертались додому.

Можливо, наприкінці червня 1944 року, перед приходом гітлерівців, це їхній стогін і крик лунав у самбірській тюрмі. Адже сталінські сатрапи із НКВС, втікаючи від наступу німців, у камерах поголовно розстрілювали невинно арештованих українців, їхньою ж кров'ю скроплювали рідну землю.

Дванадцятирічна Ганна Кульчицька у цьому політичному місиві далеко не все розуміла, та знала одне – це не по-людськи, народ наш такого знущання не заслужив. І чи не тому в сорок першім році німців окремі спершу сприйняли як національних визволителів. По кількох днях у Львові 30 червня 1941 року націоналісти на чолі із Ярославом Стецьком проголосили Акт відновлення Української держави.

Але швидко «визволитель» з нацистською свастикою добряче в'ївся в печінки. Арештував верхівку ОУН. Бандерівці зрозуміли, що з ним по-доброму не можна. Патріоти бралися до зброї. Чалапав чужинець туди, звідки прийшов. А його в нашім краї знову замінив вже знайомий червонозоряний «старший брат». А чи брат він? Он під самим лісом Кульчиць господарська родина жила. Так ні – усіх на Сибір вивезли. Сущіль розумних людей – гордість нації – арештовували, за ґрати кидали.

Щодня по комусь голосили села. Страх довго й ґрунтовно тяжів над краєм. Боялися люди комуністичної влади. А як було не лякатися? Вона будь-коли винного і невинного може схопити і заслати в сибірські сніги на каторгу, знищити. За свідків такої жорстокості могли б стати 1070 тисяч репресованих на наших теренах і то лиш за період 1939–1941 років.

Насувалось страшне лихо на села, міста. Арешти, розстріли старих і молодих… Плач на кожнім кроці. Де порятунок? Хто горю покладе край? Хто більшовицькому зайді має сказати – зась, бо ми тут господарі, бо ми тут зросли. Хлопці, дівчата кидали матерів, оселі, здобували зброю, щоб захистити себе, свій рідний край. Та сили були нерівні. Наче блудні діти хлопці, дівчата ховалися по лісах, ярах, страдали, позбавляли себе найнеобхіднішого. І це де? Та на своїй, от лише невільній землі.

У числі таких народних месників і Ганна Кульчицька. Не раз її ніч заставала в криївці. Не раз і не два за дорученням повстанців у темноті та по розкислому осінньому полі йшла від села до села, не знаючи, де і коли на неї чатує смерть. Жертвувала юністю не заради слави й наживи. Такі не могли миритися з тим, що у людей відбирали Батьківщину, а чужою більшовицькою ідеологією топтали національну гідність, культурні цінності, заборонялося все, що українським звалося. До самої стодоли відрізали землю, забирали плуги, борони, коней, корів, силою з діда-прадіда господаря-хлібороба заганяли в незрозумілі формації – колгоспи.

Як приходила Ганна додому, мати благала:

– Бійся Бога, доню. Усіх нас через тебе знищать. Чи не чуєш, чи не бачиш, що з людьми усюди робиться.

А перед її очима сотник Сірий, провідник Кардаш... Чотири брати Кульчицькі-Жигайли в підпілля пішли. Хлопці дужі, сміливі. Безмежно люблять свій край, Україну, хочуть лиш одного: щоб не чужинець, а свій народ на ній правив, сам собі долю творив. Так і натрапила коса на камінь – окупаційна влада і народний опір.

Суцільні арешти... Розстріли... Облави... У Кульчицях Тиміш (псевдо) для себе притримав останній патрон. Батько з синівського горя в криницю кинувся. Одного дня вбитого бандерівця на фірі привезли в село. На його мертвому лиці ще цвіла, мов калина, юнача краса, йому б лише кохати і жити. Підвели маму:

– Твій син?

І як тільки материне серце знайшло силу сказати:

– Ні... Не мій син…

...У селі за ніч хтось упорядкував могилу Січовим Стрільцям, синьо-жовтих стрічок і вінків наклав. А вранці облава. Енкаведисти з вівчарками нишпорили по хатах, аби вивідати, чия це робота, хто організатор. Не видали Ганни Кульчицької, її подружок.

Довго нишпорили по Кульчицях сталінські кати. У вівчарок на шиях поприв'язували синьо-жовті стрічки. В людей від такого знущання над національними символами стискалося серце. В їх особі плакала стражденна Україна. Не в силі більше терпіти наруги...

Розрослось народне підпілля. Поєдинок українських повстанців був жертовним. Бо мало хто сподівався на перемогу з тою ворожою силою, котра німцеві карк скрутила. Згодом Ганна Кульчицька напише:

І ще один з берези хрест
Вкопали друзі край долини.
Це за життя, за славу й честь,
Що він оддав для України.

Національна партизанка сповна і чесно виконувала свій обов'язок, певно вірячи в одне, – рано чи пізно Україна стане незалежною. Рука Ганни Кульчицької на папері вивела рядки:

То наш обов'язок святий,
Не даймо в муках загибати.
Ставайте в бій, усі, як стій,
Бо кличе нас Вкраїна-мати.

Її схопили у вересні сорок сьомого. В осінню сльоту вивели з хати босоніж. Мати устигла кинути дочці чоботи. По якомусь часі військовий суд і вирок – вісім років суворого режиму і п'ять років північного заслання і ярлик – бандерівка.

На тендітні плечі вісімнадцятирічної дівчини звалилось нелегке каторжне випробування. Таких, як вона, тут сотні, тисячі. За довгі дні і ночі про що тільки не гомоніли між собою. Інколи повторяли перегоговорене.

Ні, ні, Ганна раптом з нар:

– Дівчата! Послухайте...

Тут в вічі сміються байстрята
над нами.
Зовуть нас словами здичілих катів.
О, доле, лукава! Коли ж нам засвітить
Те любе сонце з вкраїнських степів?!

І тиша в довгому бараку. Потому хтось з невільників:

– Та ти, Ганнусю, справжній поет. Ану ще нам щось прочитай. Якщо маєш.

Вона погляд уп'яла в одну точку. Щось миле бачили її очі, бо сама аж світилася з лиця:

О, радосте наша, ти паросток з неба,
Кохана, невинна й міцна, мов граніт.
Тебе лиш єдину кохати нам треба
Живи, Україно, на многая-многая літ.

По хвилі продовжила:

В тумані щастя забарилось,
В нерівнім бою гине все...
Ти жди. Ця квітка-ворожбитка
Тебе, напевно, віднайде.

Терпіла – іншого виходу не було. На лісоповалі на своїх тендітних плечах носила тайгові дерева, бо бандерівка. Щоб оповісти про цей період життя Ганни Кульчицької, повісті мало. А вона ні рядка не записала, бо могли знайти, до вироку б добавили. Але завше щось шептала, як святу молитву. Дівчата знали, що ото Ганя вірша нового компонує – нічим не турбували.

І так минув термін вироку.

Вернулась у Самбір. А куди їй податись без документів? Добрі люди помогли прописатись в місті... Влаштувалась на роботу в колишній змішторг. Його начальник Леонід Стасюк чомусь не зважив на її минуле, не побоявся, що на його репутацію може впасти тінь. Так воно згодом і сталося – не раз його викликали в органи, мовляв, кого ти пригрів біля себе...

Ганна Кульчицька перед ним оправдовувалася:

– Бачите, Леоніде Михайловичу, і вам перепадає за мене, маєте неприємності.

– Не переживай, Ганно. Працюй так, як працюєш. Твоєю роботою я задоволений. А це для мене головне. Все перетреться, минеться. Ти от про майбутнє своє думай. У технікум тобі б вступити.

Писали доноси на Ганну Кульчицьку... Жила в страху, бо будь-коли минуле могли згадати. Он дітям вище ходу нема. Не можуть автобіографії повної написати. Навіть дорікали матері:

– То все через тебе, мамо! І треба було тобі того... Чого добилася ти? Де твої герої?

Заледве втримала слова за зубами: «Не так воно, діти. Не так… Хибно мислите. Несправедливо. Ми чужого не хотіли, але й свого не віддавали».

Мовчки проковтнула докір... До кого і куди можна було піти, щоб доказати своє. Тому й тихіше трави коротала дні.

Було всього доволі... Було... У тяжку хвилину не покидали її друзі... А в самої не згасала думка: «Нещасний край, такий же і його народ. Багата земля, а люд бідує. Не має свободи. Чи дочекається він її колись? Повинен...»

Час рікою спливав. Багато чого збулось із задуманого. Вже діти стали батьками Життя як життя. Затягується душевна рана. А лікує її те, що Україні засвітилася надія – на перших виборах до Верховної Ради перемогли демократи, прийнято історичної ваги документ – Декларацію про державний суверенітет республіки. А там – визначили День Незалежності, за символи мають синьо-жовтий прапор, герб Тризуб, на свята співають Гімн «Ще не вмерла Україна»… Раз так, то не намарне – ні, не намарне страждали і гинули національні патріоти Степан Бандера, Микола Лебедь, Роман Шухевич, вояки УПА, творці УГВР та їм подібні. Такі люди, як вертають з далекої дороги, коліном припадають до рідної землі.

А мені спало на гадку, що отаким, як Ганна Кульчицька, «пришивали» звинувачення в бандерівщині, націоналізмі як синонім до бандита. Якби тоді були інші часи, Україна б мала поетесу, а ми б гордились землячкою.

З головою Ганна Кульчицька поринула в громадське життя Самбора. Співає у відомому хорі «Діброва», перед громадою читає свої вірші.

Непростий шлях, непросте життя. На долю не нарікає – сама її свідомо вибрала.

– Навіки в чужину! – серце кричало.
Бив розпач у душу: – В чужині умреш.
Катам же здавалось, що кари замало:
– Проклята бандерівко! В тюрмах
згниєш!

Десять і п'ять... Коло за колом
По пеклу, де гинуть надії сумні.
Робота, знущання, голод і холод,
Лісоповали і дамби страшні.
Робота все тяжча, здоров'я все менше.
І висохли очі. Не плачемо ми.
Зігнилої моркви два рази щоденно..
Уже ми не люди, лиш тіні весни.
Чуєм: «Р. О.» і по номеру кличка.
Ти є тут ніхто. Без прізвищ, імен...
...«Собирайтесь с вещами!»
Ох, що це, сестрички?
Етап чи це воля? Чи ...розстріл?
Ідем.
У безвість ішли ми. Нічого не знали.
Та вірилось, вірилось там:
За людей, що в неволі, невинні вмирали.
Нащадки помстяться кривавим катам!

***

Мов дерево – старе, та не безлисте,
Душа моя в минуле загляда.
Там – поле. Посиніле, болотисте...
І рідна пісня, мов жива вода.
Тікай, журбо! І не минай, минуле,
З душі. Хай спогади болять...
Уже сини ошукані проснулись
І вірю, Україну не проспять.

Завше її бачив тиху, привітну, усміхнену. Аж тепер збагнув, що, можливо, не раз Ганні Остапівні на душі було моторошно, до болю гірко. Розраду знаходила у тематичній «Поезії з-за колючого дроту». Вона – частка її життя. Трапиться вільна хвилина – віршує.

Жах і гнів, потоки крові й бруду.
Каторжан нескорених пісні,
Друзі... Я нікого не забуду,–
Переллю все в рими голосні.

Газета «Самбірські вісті», 1998 рік.

ВІТАННЯ

З НАМИ БОГ, УКРАЇНА І ПРАВДА

Шановні подруги і друзі, учасники національно-визвольної боротьби ОУН–УПА! Шановні самбірчани!

Самбірська станиця Братства ОУН-УПА та Спілка політв'язнів і репресованих сердечно вітають вас і ваші милі родини з величним святом нашої нації – 24-ою річницею Незалежності.

З ласки Божої дожили ми до цієї річниці і тішимося нею. Ми мріяли про цей день у часи підпільної боротьби, будучи в совєтських лагерях і на засланнях по різних закутинах Сибіру. І Господь дарував нам цю Благодать.

Диявольські сили московської імперії зла не можуть змиритися з тим, щоби нарід наш не був у їхньому ярмі.

Сьогодні замість розвиватися і процвітати, наша держава веде нерівну, оборонну, кровопролитну, виснажливу війну, в якій наші герої гинуть.

Не дивлячись на труднощі, ми здолаємо ворога, бо з нами Бог, Україна і правда.

«В єдності – сила народу.
Боже, нам єдність подай».

Здоров'я вам усім, віри в перемогу добра над злом, злагоди і любові в родинах, а Господь нам в цьому допоможе.

За Провід Самбірської станиці Братства ОУН-УПА та спілки політв'язнів і репресованих
Микола ПЕТРУЩАК,
станичний, член Головної Булави
Всеукраїнського Братства ОУН-УПА

ЛИЦАРІ ЧЕСТІ

МІЙ СУСІДА ВАСИЛЬ – УЧАСНИК АТО

Йому ще трохи – і вже буде полудень власного віку. Обличчя зморене, погляд розгублено сумний. Зморшки, ці неестетичні сліди життєвих перенавантажень, безапеляційно вимальовували на мужньому обличчі свій хитромудрий рисунок, підкреслюючи ним недаремність пройдешніх літ і пережитих страждань та радостей, втрат та надбань.

Він – учасник АТО на сході України. Він пішов туди одразу ж, як тільки отримав повістку прибути до військкомату. Не шукав відповіді на питання, чи потрібно узагалі туди йти чи таки спробувати пошукати можливість ухилитися від участі в АТО? Він без слів склав нехитрі речі до рюкзака і тихо, але водночас впевнено пішов. Пішов назустріч небезпеці під назвою ВІЙНА. У силі любові до своєї, до нашої з вами держави, як і в силі ненависті до російського окупанта його ні на йоту не запідозриш. Але у тенетах підсвідомості йому пульсувало: для чого ця війна, хто її спровокував, чому замість того, аби тішитися літньою днинею, торкатися руками дозрілих зерен пшениці, маєш в ті натруджені мозолисті руки міцно вкласти автомата і гатити з нього по зросійщеній бурятсько-кадировській нечисті. Вже скоро 24 роки самостійності рідної неньки-України, а московський ведмідь усе ніяк не змириться з тим, що до українського меду, до українського хліба, до українських пісень, – до усього українського йому тепер зась. Цей ведмідь – звір, звір страшний, агресивний, і по-доброму з ним не вийде, його треба побороти.

Я зауважую Василеві, що він забагато палить цигарок. Він відповідає, що і до початку своєї участі в АТО мав цю згубну звичку, а тепер вона, як йому видається, набула характеру незворотності. Адже там, на розбурханій бездушною і безглуздою війною Луганщині, вуха його постійно глушилися життєзгубними пострілами і вибухами, очі до болю напружувалися баченням розгромлених будинків, поранених побратимів, слідів глибоких бомбових вирв на пшеничному полі. Мені ж у пам'яті в цей час виразно вирельєфувалися страшні картини з довженківської епопеї «Україна в вогні». У війни нелюдське обличчя, це істина. Як і те, що обличчя і душі наших українців-братів і українок-сестер, які сьогодні боронять державу

нашу і народ наш, різко змінилися, трансформувавши свою і сутність у непересічні якості – мужність, відвагу, патріотизм найвищого гатунку.

…Втомлене сонце неквапливо прямувало до обрію, спала задуха, повітря дещо посвіжішало. Наша з Василем розмова тривала. Десь із-за багатоквартирного будинку, звідти, де дитячий ігровий майданчик, стоголосо лунали дзвінкі дитячі голоси, і я якось експромтом сказав своєму співрозмовникові, що багатьох батьків цих дітей я знаю особисто. Знаю також, що в більшості своїй вони, отримавши перші мобілізаційні повістки з військкомату, раптово потім зникли з мого поля зору, трохи пізніше я дізнався, що вони – на закордонних заробітках. Василь не з тих, кому треба конкретизувати, доповнювати, розшифровувати щойно почуте, він, незручно відводячи у нікуди свій проникливий погляд, коротко відрізав: «Це справа особистої совісті кожного чоловіка».

Нещедрим виявився на розповідь про АТО Василь, а я, як модно тепер висловлюватися у молодіжному середовищі, особливо і не напрягав його. Я відчув, що він, хто побував у пеклі війни, по-інакшому віднині сприймає дійсність, і якби не його півстолітній життєвий досвід, то не став би стримуватися у тональності реагування на все ще живучі в нашому суспільстві вияви совкового мислення і совдепівської поведінки. Через призму пережитого на Сході він став оперувати такими категоріями, як: безапеляційність, принциповість, чітка, недвозначна оцінка явищ і подій, відвертість. Однак, разом із тим, і якась розгубленість оволоділа ним – у виборі власних життєвих перспектив.

«Мені потрібен чималий відрізок часу, щоби оговтатися, прийти в себе, роздивитися навколо. І лише тоді я зможу дати чіткі відповіді на те, скажімо, чому, будучи однією із найбагатших за природніми і людськими ресурсами країною у Європі, більшість українців при цьому фактично бідує; чому Революція Гідності не наблизила до очікуваних народом, простими людьми результатів; чому влада у своїй діяльності і надалі послуговується половинчастістю у притягненні до відповідальності тих, хто розкрадав Україну і її народ, чому гасло «Схід і Захід – разом» вже не працює сповна?..» надривно раптом випалив Василь. І замовчав. Довго мовчав, обхопивши свою козацьку, могутню і красиву українську голову справжніми чоловічими руками. Руками воїна, захисника, героя. Нащадка духу і величі сподвижників Устима Кармалюка, незламних козаків доби Богдана Хмельницького, нескорених упівців, вірних однодумців В'ячеслава Чорновола, як справжній патріот України, він вірно їй служить – не порожніми гаслами, а справами – звитяжною боротьбою проти конкретного ворога, в конкретному місці, в конкретний час.

…Не склалося якось у Василя із сімейним гніздом напередодні його участі в АТО. А сьогодні він уже не один, планує облаштувати прибудинковий майданчик дитячою гойдалкою, – і це окрилює його у повсякденному повоєнному житті, усуває невеселі роздуми, приглушує нерадісні спогади, вселяє надію на завтра, котре має бути (і буде!) без окупантів, цивілізованим, європейським, моральним по-людськи, духовним по-Божому. Ми і не зчулися, як серпневе сонце заховалося за обрій. Я мав у резерві декілька стандартних запитань до Василя, але не став їх озвучувати, подумавши, що не на часі ті питання і не в таку форму вони обрамлені. На часі – акліматизація Василя до умов, у які він повернувся з війни. Без ран на тілі і водночас з неминущою раною – болем у серці. Болем за нашу Україну, за її народ, за майбутнє без воєн і внутрішньо державних негараздів.

Хай щастить тобі, Василю ФУРДИЧКО, із древнього прикарпатського містечка над Дністром! Хай щастить усім нам. Слава тобі, Василю, і подяка тобі уклінна до землі.

Володимир КОВТУН,
м. Старий Самбір

P.S. ПРИМІТКА. Обличчя Василя і таких же українських героїв, як він, варті всенародного впізнання. Але на те він і герой, що при своїй крицевій мужності і відвазі залишається скромним, непоказним, одним із 46 мільйонів представників великої нації українців.

ПАМ'ЯТЬ ЖИВА

ХУТІР ПАПРОЧИЗНА

1945 рік. Хутір Папрочизна. Зима. Вечірній час. Навколо все замело сніговою бурею. Папрочизна – маленький хутір, всього декілька хат поблизу дороги, що веде з Старого Самбора до Старої Солі. З південного боку над самим хутором підноситься ялиновий бір. Під час буревію вітер гуде в лісі якимсь дивним глухим шумом, немов там стогне і виє невідомий дикий звір. У такий зимовий буревій, коли все навколо накрила снігова завірюха, до хати Івана Дубаса завітали непрошені гості – енкаведисти, які поверталися до Старого Самбора з якоїсь облави. До хати їх загнав буревій і офіцер з своїми енкаведистами вирішив тут заночувати. Господарів хати зігнали до одної кімнати, а самі розташувалися в іншій. Солдати полягали спочивати на підлозі, де їм постелили солому, а офіцер намірився відпочити в ліжку. Він відправив одного солдата на варту коло хати, а сам, перед сном, усівся коло стола писати лист додому.

У Дубасів була ще мати, жінка похилого віку і дуже набожна. Перед сном вона завжди молилася перед образом (іконою) Божої Матері. Але цей образ був у кімнаті, яку заполонили енкаведисти. Набожна жінка не зважала на те, що домашні просили її не заходити на молитву до кімнати, де розташувалися енкаведисти, вона все ж пішла, приклонила коліна перед образом Божої Матері і почала тихенько молитися. Офіцер з глузливою посмішкою подивився на стареньку жінку і промовив: "вот напішу я домой, какіє ви веє здесь отсталый народ". Енкаведист після глузування над "темною" жінкою, яка молиться Богу, уже не встиг дописати листа, бо саме в цей час на дворі пролунав постріл, у відповідь – автоматна черга, кулі прошили вікно і... енкаведист звалився на підлогу. Автоматна куля влучила офіцеру прямо в голову.

Що ж трапилося? Так звану оперативну групу енкаведистів під командою офіцера Морозова негода застала на хуторі Папрочизна і він з своїми людоловами вирішив тут переночувати. Де був Морозов на облаві – невідомо, тільки відомо, що він з облавцями повертався до Старого Самбора через Стару Сіль. Тим часом така ж опергрупа енкаведистів Алексеева у той же вечір поверталася до Старого Самбора з Старої Ропи. Вартовий енкаведист, який стояв під хатою на стійці, під завивання вітру задрімав, а коли почув якийсь шум на дорозі, то злякався і вистрілив з карабіна. У відповідь з дороги хтось з енкаведистів випустив чергу з автомата на звук пострілу. А стріляв на світло в хаті і саме в те вікно, де Морозов при світлі керосинової лампи і якраз навпроти вікна писав листа. Куля влучила Морозову в голову, і він не встиг дописати, які на нашому терені відсталі люди, мовляв, навіть моляться Богу.

Після перших пострілів енкаведисти позривалися, піднявся голосний крик і по тому, що кричали на російській мові, енкаведисти порозумілися.

Відразу уже разом кинулися рятувати Морозова. Терміново кинулись шукати необхідний транспорт, побігли до сусідніх хат за кіньми. Взяли коні по сусідству з господарств Йосипа Дубаса та Фарила, завернули Морозова в перину і повезли до Старого Самбора. Довезли, але уже неживого.

Ніхто з енкаведистів, ані з мешканців хати, у той час не постраждав, лише Морозов, який тільки що насміхався з старої жінки, яка молилася Господу Богу. Чи не кара Господня за глузування над молитвою набожної жінки?!

Свідчення: Михайлина Сидір (м.Старий Самбір), Василь Сенчишак, Іван Дубас (хут. Папрочизна).

Адам ГАЩИШИН,
с. Стрільбичі
Історико-просвітницька правозахисна організація "Меморіал" ім. В. Стуса

МОЛОДИЙ ЦВІТ УКРАЇНИ

Наталка РОМАШКО

ПАМ'ЯТІ БОГДАНА СОЛЬЧАНИКА

Плакав рясними сльозами лютий,
Чорні хмари в жалобу закутали Львів,
В домовинах вертають додому герої,
Молоді – над усе кожен жити хотів!..

Світлий розум – Богдан Сольчаник,
Добрий, мудрий – наш цвіт золотий,
Із життям попрощавсь так рано,
Недожив, нездійснив, недолюбив…

У скорботі – друзі, рідні, колеги, …
У зажурі – знайомі, студенти з УКУ,
Його усмішка щира – лише на фото,
А уста, наче шепчуть: «Йду!.. Уже йду!»

Хлопець цей із синів найкращих,
На яких би опертись Вкраїні,
Та чомусь так жорстоко склалося,
Що його ми хоронимо нині.

Біля храму Петра й Павла –
Свічок вогники, наче зорі…
Це львів»яни складають шану
Молодому Богдану-Герою.

Брат Степан ще повірить не може,
Що Богдана більше нема,
Ниє серце, тремтить все тіло,
Із-під ніг утікає земля.

Тужить-плаче Вкраїна-ненька,
Невимовне горе в батьків,
І болюча рана в коханої,
Яку щиро юнак любив.

Біля храму, опершись на паличку,
Сивочолий дідусь промовляв:
«Я стрічав його в універі,
Золота в цього хлопця душа.

Він трудився, писав дисертацію,
Та, на жаль, своїх праць не звершив,
Зерна мудрого, чистого, світлого
Богдан-вчений для нас залишив.

Він хотів розгадать таємницю,
Що ж Вкраїну веде в «глухий кут»,

Доведеться вивчать його працю,
Аби істину світлу збагнуть…

Не піде у «відпустку» докторська –
Довершать її молоді,
Щоб добро процвітало віками
На Вкраїнській нашій землі.

Про це мріяв Богдан-учений,
Марив гідним для нас майбуттям,
Заплатив земляк надто дорого –
Своїм щастям, своїм життям.

Квіти, квіти! Вінки і сльози…
Лиш чуть-чуть не дожив до весни,
В камуфляжах друзі-герої
В путь останню його понесли…

Символ часу – думки превисокі,
Чисті помисли у молодих…
То ж яким треба бути катом,
Щоб життя забрати від них…

Нам не можна нині мовчати –
Жах – вінчається з смертю земля –
Повставаймо, брати-українці,
Проти ганьби, неправди і зла!

Спочивай же спокійно, юначе,
Твою справу звершать земляки!..
Вічна слава Богдану-Герою
На роки, на століття, віки!

ЗАТУЛИВІТРІВСЬКІ ЧИТАННЯ

„...НАШ ЗОЛОТИЙ НАЛИВ У НІЖНОМУ САДУ...”

Потужна енергетика поезії Володимира Затуливітра (1944–2003) знову зібрала нас у с. Бучак на Канівщині. Щороку все більше охочих вклонитися могилі Поета й побувати на Затуливітрівських читаннях. Приєднуються все більше музикантів і художників, не лише поетів. На читаннях відбуваються виставки й пленери. Цього року свої картини презентувала Ольга Карпенко. Свої ляльки-мотанки показала нам Людмила Клюй. Незмінним успіхом користується виставка „Мамина хустка” колекціонерки Людмили Грабовенко, яку представила мистецтвознавець Валентина Єфремова. Старий сад, у якому ось за цим же столом не раз приймав гостей Володимир Іванович, тепер ледве вміщав учасників Тринадцятих Затуливітрівських читань.

А урочистості, як і завжди, почалися біля могили поета на Козацькому шпилі Канівських гір. Після тринадцятого дзвону Чаші й по-вкраїнськи задушевного співу сопілки Кирила Стеценка-онука наш постійний ведучий поет Петро Засенко відкрив читання. Гостей привітали народний депутат Леонід Даценко та голова Літературно-мистецького благодійного фонду Володимира Затуливітра Любов Снісар. Від громади Читань передали листа воїнам АТО з побажаннями перемоги, здоров'я й Божого захисту. (Передові армії світу своїх солдат захищають новітніми технологіями, коли в повітрі перехоплюються і знищуються всі ворожі залпи, наші ж захисники надіються лише на Бога, а світові всеодно, що гинуть наші діти, винищуються кращі носії українського генофонду!..) та подарували воїнам АТО книжки Поета. За них подякував учорашній студент, а нині воїн із сектора М, заступник командира, водій БТР Ярослав Теряник – він на кілька днів прибув у відпустку, та читати вірші, як минулого року, вже не зміг... Болючі Затуливітрові вірші читали черкаські учні й студенти Канівського інституту культури та їх учителі. Прозвучала і „Вічная пам'ять” Поету, й „Молитва за Україну”, й Шевченкове „Ой чого ти почорніло, зеленеє поле”, виконані групою народного хору „Гомін” під керівництвом лавреата Шевченківської премії Леопольда Ященка.

Цікавими були виступи народного депутата Олеся Шевченка, письменників Миколи Гриценка, Олександра Гордона, Василя Довжика, Віри Носенко, Василя Солов'я, Володимира Ткаченка. Недарма творчість Володимира Затуливітра розглядається у школах, стає темою студентських і аспірантських робіт, звучить на літературних конкурсах і Молодіжних Затуливітрівських читаннях. Це вже п'ятий рік поспіль їх організовує й проводить обласна організація „Просвіта” імені Тараса Шевченка, яку очолює педагог, громадська діячка Олена Фещенко та її заступниця Валентина Прилуцька. Вони переконані: Затуливітрові глибинно українські інтелектуальні поетичні твори допомагають навчати дітей адекватно мислити, об'єктивно сприймати реальний світ і утверджувати свою совісливу позицію в ньому – це основа виховання, а світ віртуальний – вторинне, бо не дає базових знань, а є лише додатком до них. Розмову про екологію душі й навколишнього середовища вів і директор Шевченківського Національного заповідника Мар'ян Піняк. Ірина Юрченко, директор музею „Літературна Канівщина”, запропонувала створити стенд Володимира Затуливітра в музеї й презентувати його жителям району. Така ж пропозиція надійшла й від Черкаського обласного краєзнавчого музею.

Із спогадами про єдину зустріч з Поетом виступив Кирило Стеценко-онук: читав поезії, віртуозно грав на скрипці, запросив усіх на свій концерт 8 жовтня. Порадував усіх свіжий, з багатим тембром, потужний тенор оперного співака Віктора Сачка й ніжне сопрано канівської співачки Олесі Руденко. Канівці, а особливо Віра Носенко та Любов Полонська, й черкасці подбали про наше зручне розташування й харчування.

Фонд щиро дякує всім, хто долучився до прибирання й прикрашання могили Поета й саду, хто зварив куліш і бучацький чай з медом, усім, хто словом, музикою, піснею, пензлем чи мистецьким витвором показав своє ставлення до творчості Володимира Затуливітра, і всім слухачам, які були присутні у Бучаку й дивилися нас по Черкаському телебаченню та слухали по радіо „Культура” у передачі редакторки Світлани Свиридко-Сєрової. А ми щасливі, що мали змогу долучитись до високої поезії, вшанувати пам'ять Поета й привезти на Чернечу гору рясні калинові грона від Володимира Затуливітра Тарасові Шевченку.

Любов СНІСАР
Фото Михайла Ткачука

ТВОРЧІСТЬ ГОРЯН

Оксана РАДЕВИЧ-ГРАБОВСЬКА,
с.Тухля, Сколівщина

ДОЛЯ

(за мотивом твору Т. Шевченка)

«Така її доля… О Боже мій милий!
За що ж ти караєш її, молоду?
За те, що так щиро…» усіх нас
любила?!
Чому ж не зупиниш московську
орду???

А скільки, біднесенька,
горя зазнала:
Із голоду пухла, стогнала в тюрмі…
Та гордо вставала з колін,
воскресала,
Щоб знов-таки бути в чиємусь
ярмі?..

А що їй робити, коли розпинають
Свої ж таки діти і в пута кують?!
Пошли Ти їй долю! Хай лихо минає,
Бо інші народи її засміють…

О Боже мій милий! Така Твоя воля…
Караєш Вкраїну за наші ж гріхи!..
Прости нерозумних, зішли неньці
долю,
Збуди всіх байдужих, «незрячих»,
«глухих»!

І буде в нас доля і щастя по вінця,
Бо щиро молитву шепочуть уста!
Спаси Україну! Зціли українців!
Хай буде вовік Твоя воля свята!!!

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА!

Ще не вмерла Україна!
І не вмре ніколи,
Бо не стануть на коліна
Вкраїнські соколи!

Правда наша не загине –
Задзвенить шаблями!
А неправда хай спочине
Поміж москалями!

Чуєш, іроде московський,
Окупанте –«брате»,
Забирайся зі святої
Вкраїнської хати!

Воля наша не поляже –
Воскресне з руїни!
Ось така-то слава, враже , –
Слава України!!!

СЛАВА УКРАЇНИ

ІВАН МИКОЛАЙЧУК –

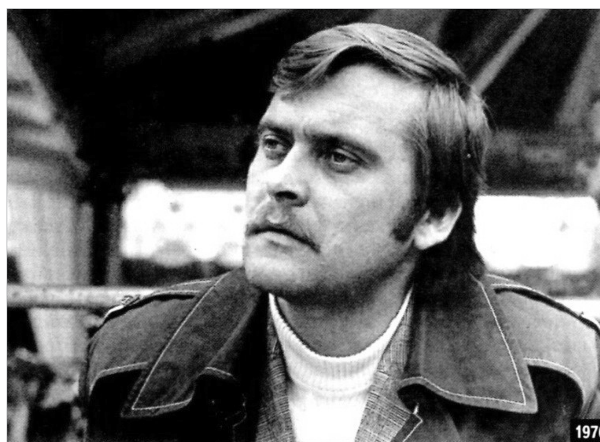
знана постать в українському кіно

3 серпня, 28 років тому пішов з життя Заслужений артист України, лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка Іван Миколайчук.

Наш відомий земляк з зеленої Буковини Іван Миколайчук був видатною людиною: актор, режисер, сценарист. Народився і ріс Іван у селі Чортория, Кіцманського району. З цього чудового села вийшов у широкий світ наш Іванко. Здавалося, що він дуже спішив жити, бо що могло дати Миколайчукові на той час те радянське суспільство? Але його великий талант, пов'язаний з неповторним, невичерпним духом українства і патріотизму, дав свої плоди.

34 ролі, зіграних в кіно. Це і «Тіні забутих предків» – роль Івана Палійчука, «Сон» – Тараса Шевченка, і багато-багато інших фільмів стали відомими завдяки Іванові. А як він зіграв їх. У них було вкладено всю душу Миколайчука – справжнього, щирого, відвертого українця, котрий, якщо полюбив Україну, то вже довічно. Надзвичайно вболівав Іван за долю України, а тому просто згорав від заборони цензорів не включати в сценарії ті пісні, народні традиції, що живили дух народу. Це ж вони нам були передані з роду в рід. З болем у серці Миколайчук робив свою справу, бо це був поклик його всього життя.

Величезний талант Івана Миколайчука оцінив сам народ, оскільки той радянський час, крім заборони всього українського, більше ні на що не був спроможний. Та Іванів дух високого таланту, патріотизму не змогло ніщо вбити. Він працював до останнього подиху свого життя. Миколайчук жив цим справжнім змістом любові до всього-всього свого. Він був неоціненною постаттю справжнього патріота. Це розуміли ті, хто працював з ним. А Іванові очі, які так висвітлювали глибину його душі, завжди випромінювали світло добра, надії на те, що все це можна буде змінити. Миколайчук жив з болем у серці та боротьбою з чиновниками тієї радянської доби України, і це не могло не накласти свій відбиток на таке коротке його життя. Тому коли Іван уже був важко хворим, то він говорив, що лікарі йому лікують тіло, а потрібно лікувати душу. І цим сказано все.

Коли Іван Миколайчук помер, то в його рідне село на озеро прилетіли лебеді. Багато лебедів. А хто знає, можливо душа Івана перевтілилася в них, щоб бачити таку красу раннього весняного буйноквіту дерев. Бачити той отчий дім, що його неможливо забути. І з висоти пташиного лету світла душечка нашого земляка обіймає всю рідну Буковину, всю Україну, яку він любив понад усе.

Тогочасні бюрократи не дали Миколайчукові за життя звання народного артиста. А державну Шевченківську премію дали посмертно. Та наш народ знає таку людину, як воістину народного, заслуженого на найвищу нагороду та похвалу. Він цього заслужив сповна. Бо він жив і працював задля нас, українців. Тому і сказав Параджанов про Івана Миколайчука: «Я не знаю більш національного народного генія… До нього це був Довженко».

Всі ми, його земляки, горді з того, що наш край подарував Україні і світу таку особистість. Іван Миколайчук продовжує жити в своїх фільмах, у серцях усіх нас, хто кровно вболіває за долю неньки – України.

Нехай пам'ять про Івана Миколайчука буде вічною!

М. КИСИЛЬОВА

НАБАТ

ТЕПЛОВІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ ВЖЕ СПАЛЮЮТЬ ЗИМОВІ ЗАПАСИ ВУГІЛЛЯ

Наталка ПРУДКА

У розпал підготовки до зими більшість теплових електростанцій (ТЕС) залишилася без вугілля, тому станції вже в серпні почали спрацьовувати накопичене на зиму «чорне золото». На 5 серпня на складах залишилося лише 1,34 мільйона тонн, тоді як до кінця липня було накопичено 1,5 млн. Щоб пройти опалювальний сезон, до жовтня потрібно накопичити мінімум 3-3,5 млн тонн, половина з цього обсягу – вугілля антрацитової групи, що видобувається лише на окупованій території Донбасу.

Дефіцит палива – колосальний, адже на складах ТЕС вже повинно було б лежати вдвічі більше вугілля. «Треба ще врахувати, що в тих запасах – певна частка приписок, а також там є неякісне вугілля», – заявив лідер Незалежної профспілки шахтарів України Михайло Волинець на круглому столі «Сто днів до зими».

Відсутність достатніх обсягів палива призвела до того, що наприкінці липня стали масово зупинятися енергоблоки ТЕС. Дефіцит потужності в енергосистемі наприкінці липня сягнув загрозливих обсягів: за даними НЕК «Укренерго» для покриття навантаження не вистачало 3200 МВт – це рівнозначно тому, якби відразу зупинилися три блоки-мільйонники атомних електростанцій (АЕС).

Гостра криза спалахнула 25 липня, як тільки в аварійному режимі був відключений 1-й енергоблок-мільйонник Запорізької АЕС (1000 МВт). А в системі не було резервних потужностей, якими можна було б його замінити. Диспетчерська служба «Укренерго» опинилася в патовій ситуації, адже через відсутність вугілля на складах, в останні 6 днів липня сталася вимушена зупинка відразу декількох енергоблоків Ладижинської, Курахівської, Запорізької ТЕС. З причини бойових дій на Донбасі, повністю зупинилася Вуглегірська ТЕС, де працювали 3 енергоблоки по 300 МВт кожен.

«У ніч з 26 на 27 липня потрапле під артобстріл Вуглегірська ТЕС потужністю 900 МВт. Станцію відключено від мережі, а від неї по лінії 110 кВ працювала ще й Миронівська ТЕС. У результаті протягом декількох днів енергосистема втратила 2500 МВт», – повідомив головний державний інспектор електричних станцій і мереж "Укренерго" Олег Коземко 31 липня на «круглому столі» на тему "Технічна готовність підприємств енергетики до опалювального сезону: виклики і завдання".

Через відсутність вугілля 31 липня ПАТ «Донбасенерго» зупинило сьомий енергоблок Слов'янської ТЕС. «Причина вже традиційна – відсутність вугілля, а точніше – неможливість налагодити його регулярні поставки на паливні склади електростанції", – йдеться у повідомленні «Донбасенерго».

Наступного дня, 1 серпня, через відсутність вугілля зупинив роботу останній енергоблок Придніпровської ТЕС. "Відновлення роботи електростанції відбудеться після накопичення обсягу антрациту, необхідного для стабільної роботи ТЕС в осінньо-зимовий період", – йдеться у повідомленні прес-служби ДТЕК.

Через обстріл міста Щастя, 5 серпня північна частина Луганської області залишилася без світла. Була перебита лінія 330 кВ «Щастя-Лисичанськ», яка постачала електроенергію зі станції «ДТЕК-Луганська ТЕС» на Лисичанськ і Северодонецьк. Відключився 13-й енергоблок станції, а 14-й продовжує працювати, – повідомляє прес-служба ДТЕК.

Проте відсутність вугілля – це проблема номер один. Вже згадувалося, що на 5 серпня на складах ТЕС лежало 1,34 млн тонн вугілля, в тому числі антрацитового – майже 547 тис. т. Але значна частина палива сконцентрована на двох ТЕС, зокрема, на Луганській, яка працює як окремий острів у зв'язку з нестабільною ситуацією, зумовленою постійними руйнуваннями електромереж. Ще накопичено 792 тис т вугілля газової групи, з яких понад 268 тис. т – на Бурштинській ТЕС, яка також роз'єднана з енергосистемою України – з метою експорту в країни Європи.

ВЗИМКУ БЕЗ СВІТЛА І ТЕПЛА?

Прогнози на майбутнє невтішні. «Зупинені Придніпровська, Зміївська, Слов'янська ТЕС. Найближчим часом зупиняться Трипільська і Криворізька станції. Ми маємо ситуацію, коли вся країна в листопаді, грудні може залишитися без світла і тепла з усіма критичними наслідками розвалу енергосистеми, спричиненого безвідповідальним ставленням Міненерговугілля», – заявив Михайло Волинець на вищезгаданому круглому столі.

За його даними, шахти вимушено зупиняються, тому що теплові електростанції не купують українське вугілля, тоді як запропонована 1 липня на міжнародному тендері ціна 1116 грн за тонну була найнижчою (Польща пропонувала по 1300 грн, ПАР – по 1698, Росія – по 1835, Австралія – по 1865 грн). Михайло Волинець звинуватив владу у приховуванні проблем, які охопили шахтарські регіони. «Шахта імені Стаханова, де працює 4 тисячі шахтарів, вже 3 тижні перебуває в стані пожежі. Та чи хтось турбується про шахтарів? Там елементарно потрібно поставити вакуум-насос та надати цій шахті допомогу», – заявив лідер профспілок. За його даними, вже 3 тижні страйкує Нововолинська шахта. Енергетики не платять шахтарям за відвантажене вугілля, адже енергетикам не платить енергоринок .

Віце-прем'єр Валерій Вощевський повністю з цим згоден. «Все, що сказав Волинець, правда. Головна проблема – це вугілля марки А (антрацит. – **Авт.**). Нам потрібно вивозити щомісяця з окупованої території мінімум 800 тис. тонн. Ще мінімум 1,4–1,5 млн т потрібно вивозити з контрольованої Україною території вугілля марки Г (газова група. – **Авт.**). Але величезна купа проблем є й на контрольованій території . Це, на жаль, проблеми управління цією величезною галуззю, а також проблеми, які є в управлінні Міненерговугілля. Ми їх подолаємо обов'язково», – пообіцяв віце-прем'єр і закликав не панікувати.

Проте більшість експертів наголошували на надзвичайно високій вірогідності того, що Україна взимку може залишитися без світла. В енергетиці водночас назріла критична маса проблем – це, перш за все, відсутність зимових запасів вугілля, постійні руйнування електромереж внаслідок бойовий дій на Донбасі, колосальні неплатежі оптового енергоринку генеруючим компаніям за відпущену продукцію.

Лише за 5 місяців генеруючі компанії не отримали з енергоринку 8 мільярдів гривень за свою продукцію. Наданий «Ощадбанком» для ДП «Енергоринок» у липні кредит в 2 млрд грн, покриває лише чверть накопиченого боргу. З неофіційних джерел відомо, що цей кредит несправедливо поділили між генерацією. А про Краматорську ТЕЦ, яка не лише постачає енергію декільком великим містам поблизу бойових дій, а ще й, як і Славянська ТЕС, є символом перемоги з ворогом. Станція зупинилася з причини відсутності антрациту в очікуванні на адекватні дії влади.

В коментарях автору Валерій Вощевський пообіцяв виправити цю ситуацію: «Ці питання для нас більш-менш зрозумілі, будемо вирішувати. Але не потрібно використовувати слова «катастрофічна ситуація». Поки що немає ніякої катастрофи, система працює. Ми робимо все можливе, щоб довести запаси вугілля мінімум до 2,5–3 млн т», – сказав віце-прем'єр.

За його даними, найвірогідніше, що Україна імпортуватиме вугілля з Південно-Африканської Республіки. «Передконтрактна робота – більш ніж на 1,5 млн тонн – практично завершена. Ми розуміємо, звідки можна взяти. В першу чергу, з ПАР. Чи буде закупівля з Росії, як минулого року, можливо також, але за умови, якщо від них буде правильна цінова пропозиція. Сьогодні ПАР пропонує значно дешевше, ніж російське вугілля. ПАР – по $65, а росіяни – по $85 – повідомив автору Валерій Вощевський.

Проте, на думку більшості експертів, вже втрачено занадто багато часу для завезення такої великої кількості вугілля до настання холодів. Тому є надзвичайно висока ймовірність того, що єдина енергетична система України може зазнати повної руйнації в період проходження зимового максимуму навантажень.

ЗНОВУ ВІЯЛОВІ ВІДКЛЮЧЕННЯ СПОЖИВАЧІВ?

Днями Міненерговугілля попередило про можливі відключення в опалювальний сезон. «На цю зиму ми готуємо графіки погодинного відключення. Це вимушений захід, проте ми не будемо застосовувати його в тому випадку, якщо на складах ТЕС буде накопичено 2,7 млн тонн вугілля», – повідомив заступник міністра енергетики та вугільної промисловості Олександр Светелік.

Він обіцяє, що в разі введення графіка погодинних відключень, населення не залишатиметься без електроенергії більш як на 2,5 години. За його даними, громадянам обов'язково повідомлятимуть, о котрій годині відключать той або інший район, а також про час, коли подачу електроенергії буде відновлено.

Про рівень небезпеки, що нависла над енергетикою, свідчить заява керівництва НЕК «Укренерго» від 30 липня про те, що генеруючі компанії не надають інформацію про готовність до роботи обладнання електростанцій. Компанія «Укренерго» поставила вимогу до генеруючих компаній про негайне підтвердження термінів ремонтів енергоблоків АЕС на серпень 2015 року. Згодом керівництво Міністерства «Укренерго» звинуватило в саботажі компанію ДТЕК, якій належить більшість теплових електростанцій.

Чи дійсно ДТЕК займається саботажем? На це питання має відповісти СБУ. Ця служба вже розслідує, чому через відсутність вугілля на складах ТЕС та не належного виконання ремонтних робіт, енергосистема опинилася на межі повного краху. Наведені «Укренерго» факти свідчать не на користь ДТЕК.

Кожен енергетичний об'єкт до настання опалювального сезону повинен отримати від контролюючих органів акт готовності до зими. Зокрема Держінспекція з експлуатації ТЕС також додає свої висновки, де на першому місці регламентовано обсяги накопиченого на зиму вугілля –ТЕС повинна запастися щонайменше на 30 діб. На другому – вимога про виконання ремонтів обладнання. Жодна з цих вимог не виконана, а до початку опалювального сезону залишилося менше двох місяців.

В умовах війни запаси вугілля на станціях мали б значно перевищувати ті, що повинні бути в мирний час, – тоді до 1 листопада запасали щонайменше 3,5–4 млн тонн. Хто ж відповість за таку провальну підготовку до зими?

ВІДСТАВКА МІНІСТРА ЕНЕРГОВУГІЛЛЯ ДЕМЧИШИНА?

Під час круглого столу «Сто днів до зими» більшість експертів заявили про доцільність відставки міністра Володимира Демчишина, звинувативши його в неспроможності управляти енергетикою.

Віце-прем'єр Валерій Вощевський впевнений, що вже восени Президент Петро Порошенко підтримає звільнення Володимира Демчишина, адже, за його словами, «міністерство не в повній мірі справляється з поставленими завданнями». Також урядовець вважає незадовільною роботу Національної комісії з регулювання енергетики і комунальних послуг.

Дійсно, державний регулятор енергетики існує майже 20 років, але й досі немає закону про його діяльність – він штучно хорониться у стінах парламенту, а точніше, в парламентському комітеті з питань паливно-енергетичного комплексу. Нещодавно цей комітет знову відправив відповідний законопроект на доопрацювання.

Колишній міністр житлово-комунального господарства Олексій Кучеренко, звертаючись до віце-прем'єра Валерія Вощевського, розкритикував цю ситуацію. В результаті він був запрошений на урядові засідання з метою прискорення вирішення цих проблем. В коментарях автору Олексій Кучеренко наголосив, що головним комітетом для законопроекту про НКРЕКП пови-

нен стати парламентський комітет з питань економічної політики. «Цей законопроект потрібно запустити по зовсім іншій траєкторії, адже цей закон відноситься до економічної категорії, а не енергетичної», – вважає Олексій Кучеренко.

Експертів-енергетиків вражає той факт, що й досі відсутній затверджений урядом баланс електроенергії на 2015 рік. «Той баланс, що був затверджений міністром з застереженнями НКРЕКП у червні, він не відповідає на питання, скільки нам потрібно вугілля, де його можна купити і скільки потрібно на це коштів», – з таким запитанням до віце-прем'єра звернувся колишній заступник міністра енергетики з питань економіки Юрій Саква.

Валерій Вощевський відповів, що, дійсно, уряд не влаштовує поданий міністром прогнозований баланс. «На засіданні Антикризового енергетичного штабу прем'єр востаннє попередив міністра, щоб максимум через тиждень був наданий до уряду остаточний баланс, з відповідями на всі питання, які сьогодні є в енергетиці», – відповів Валерій Вощевський.

Без такого балансу антикризовий штаб позбавлений орієнтирів. «Є урізаний баланс, з яким жодна компанія не може працювати. Потрібен деталізований баланс, який дає відповіді на низку запитань: скільки коштів буде зібрано зі споживачів електроенергії при діючих нині тарифах, скільки додаткових коштів, тобто, кредитів, потрібно буде залучити і з яких джерел. Яка ціна вугілля закладена в баланс, яка буде ціна на електроенергію і так далі. Баланс – це ключова точка для того, щоб антикризовий штаб мав інструмент, з яким можна буде працювати», – вважає Юрій Саква.

Сьогодні ж антикризовий штаб працює в авральному режимі, рахуючи на пальцях, скільки потрібно купити вугілля, по якій ціні, не маючи при цьому достатніх обсягів кредитів на покриття боргів енергоринку перед генеруючими компаніями. Та й сам Антикризовий енергетичний штаб (АЕШ) в дійсності не є таким, як його назвали. На думку експертів, 3 серпня в Кабінеті Міністрів – то був не АЕШ, а звичайна розширена нарада.

У серпні зроблено перші кроки для створення такого штабу. "Як голова Антикризового енергетичного штабу, повідомляю, що штаб починає працювати у постійному режимі. До його роботи додатково залучено представників Служби безпеки, Генеральної прокуратури, Збройних сил України та всіх тих, хто в цій ситуації може допомогти нам вирішити питання з підготовки країни до осінньо-зимового періоду", – таке повідомлення зробив віце-прем'єр Валерій Вощевський.

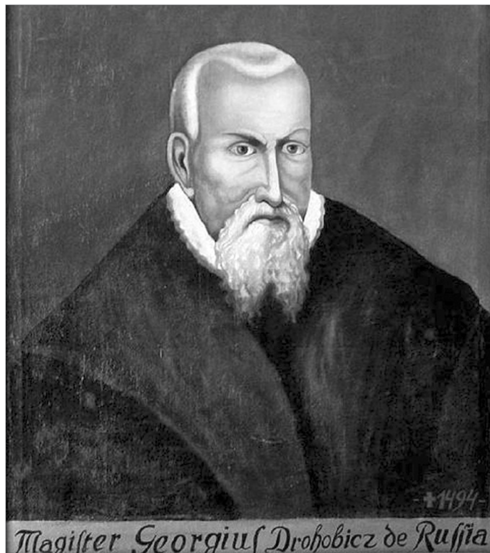
За його словами, в умовах війни підготовка до опалювального сезону стала надзвичайно великою проблемою."Вирішення цього питання потребує злагодженої та ефективної роботи органів влади різних рівнів, компаній енергетичної генерації, інфраструктури, а також військових, які мають організувати безпечне вивезення українського вугілля антрацитної групи з території, що захопили терористи", – зазначив віце-прем'єр.

Що ж зробив цей штаб, це тема іншої статті. А нині вже зрозуміло, що кожен втрачений день – це зволікання із поставками вугілля, якого немає, щоб вже сьогодні кидати його в топку ТЕС.

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

ЮРІЮ ДРОГОБИЧУ – 565 РОКІВ

„Наука немов просторе море,
якщо її більш пізнаємо,
тоді ми більше відчуваємо спрагу"
(Палюшкевич)

Наука в житті людини є надзвичайно важлива й потрібна. Чим більше нових речей пізнаємо, тим більше прагнемо пізнати дальші таємниці світу. Наука вивчає різні системи знань і охоплює не тільки фактичні дані про предмети навколишнього світу, людської думки й дії, не лише закони і принципи вивчення об'єктів, а й певні форми й способи усвідомлення їх, а в кінцевому підсумку – філософське тлумачення. Наукою серйозно зайнялися українські гуманісти XVI–XVII ст. Вони також високо цінували людський розум, вірили в його силу і можливості. Підтверджень цьому можна знайти дуже багато у працях Ю.Дрогобича, в анонімних творах "Совітованіє о благочестії" та "Душевник", у творах Л.Зизанія, М.Смотрицького, в поемі "Дніпрові камени" І.Домбровського, у панегірику П.Могили, Віталія Дубненського, Григорія Саноцького, Григорія Сковороди та інших.

Серед творів тогочасних авторів є й такі, що повністю присвячені уславленню розуму і мудрості. Маємо на увазі анонімний твір "Похвала мудрості", де відповідно до ренесансних тенденцій стверджується, що людський розум, мудрість і віра перебувають у повній гармонії та що краще, щоб муж був розумний, ніж сильний. Однак найбільш послідовно право слідувати вказівкам власного розуму обстоював С.Оріховський з Радимна біля Перемишля. Цей геніальний мислитель писав, що розум, даний людині Богом, є не тільки "неодмінною підставою і провідником доблесних вчинків або засадничою метою", а й інструментом для духовного спасіння, засобом пізнання довколишнього світу і свого Божественного єства. С.Оріховський порівнює розум зі світлом, яке "наявні в потенціальному стані барви робить очевидними". Він вірив у могутність освіченого розуму, який "вчить нас правдивої мудрості", приносить славу і дає про безсмертя. С.Оріховський не тільки прославляє людський розум, але й показує його користь у суспільному житті. Про це свідчать його твори "Напучення польському королю Сигізмунду Августу" та "Похорон Сигізмунда Старшого". Він радить не тільки самому королеві керуватися у всіх справах більше розумом, ніж афектами, але й добирати собі розумних дорадників, а дітям –- вихователів видатного розуму.

Цілий ряд вчених, у тому числі і наш ювіляр – Юрій Дрогобич, високо цінували науку і розум.

Народився Юрій Дрогобич 1450 р. у м.Дрогобич на Львівщині, в сім'ї солевара (при народженню дано йому ім'я Григорій). Першу освіту отримав у священика церкви святого Юрія Евтимія. Тоді ж одержав перші знання про розрахунок пасхалій і основні знання з латини. Нам відомо, що м. Дрогобич в XV–XVI ст, розвивалося як типове середньовічне місто Галичини. Діяло міське самоуправління й судочинство, проводились ярмарки, працювали цехи та солеварні, в яких батько Юрія працював. 1565 року в місті налічувалось 45 солеварень, на жаль,всі ці солеварні підприємства, особливо їхній історичний вигляд, у наш час знищені. Ну, і звичайно ж, на Дрогобич так, як і на інші території, тоді нападали кочові татарські орди, але не так орди, як майбутні окупанти України, нищили всякі історичні цінності. Через місто прокотилася визвольна війна під проводом гетьмана Б.Хмельницького проти Польщі. До речі, ця епоха та інші події, які мали місце на цій землі, не є достатньо візуально удокументовані в місті.

Молодий талановитий Юрій любив слухати про всі ці події, які відбувалися на його землі, і вникливо аналізував їх. Після завершення місцевої школи Юрій студіював в Ягелонському університеті у Кракові, де 1473 року здобув ступінь магістра. Продовжував навчання в Болонському університеті, де отримав ступінь доктора філософії та медицини. На той час були це найбільші і найславніші університети з гуманістичних наук в центрах Європи. В Болонському університеті впродовж 1478–1482 рр. Юрій Дрогобич викладав філософію, астрономію та медицину, а 1481–1482 рр. був ректором університету медиків та вільних митців у Болоньї. Повернувшись до Кракова, викладав медицину й астрономію в Ягеллонському університеті (1487–1494). Юрій Дрогобич підтримував тісні взаємини з багатьма видатними вченими та відомими культурними діячами свого часу. Його вчителями були: у Кракові астроном Мартин Регіс, в Італії – філософ і вчений Джованні Гарцоні та астроном і медик Болонського університету Джироламо Манфреді. Юрій також підтримував дружні зв'язки з німецьким астрономом Йоганном Мюллером, італійськими гуманістами Франческо Філельфо та Філіппом Буанакорсі. Певний час Ю. Дрогобич жив при дворі відомого мецената італійських гуманістів Герцога д'Есте. А учнями вченого були німецький поет-гуманіст Конрад Цельтіс та видатний польський астроном Міколай Коперник. Юрій Дрогобич зробив значний внесок у розвиток астрономії, медицини, географії в світовому значенні. Особливо заслуговують на увагу його наукові відомості про перші визначення географічних координат міст (уперше названо Львів, Дрогобич, Феодосію, Москву, Вільно), про залежність погоди від географічної широти місцевості та мінливості і методи її передбачити, виходячи зі спостережень за нею. З великою як на той час точністю визначив вчений і час двох майбутніх місячних затемнень. 1483 р. в Римі видано книгу Юрія Дрогобича "Прогностичне судження поточного 1483 рок", що була першою друкованою книгою українського автора, виданою за кордоном. У ній висвітлювалися окремі наукові питання з філософії, астрономії, географії. Відомі також його праці "Трактат з шести розділів про затемнення" (1490) та "Трактат про сонячне затемнення 20 липня 1478 року". Висловив упевненість у здатності людського розуму пізнати закономірності світу.

Видавав Юрій Дрогобич також трактати з астрології. Зберігся один виданий примірник його праці, що містить згадки про Україну, – «Прогностик». З 1487 року він працював професором медицини Ягелонського університету й мав чин королівського лікаря. Український вчений великі зусилля поклав у поширення гуманістичних ідей не тільки в Україні. Він підтримував видавничу діяльність Швайпольта Фіоля, який упродовж 1483–1491 рр. видав у Кракові чотири книги. Всупереч агностицизму релігійно-схоластичного вчення, висловив цілком гуманістичну думку про пізнання світу. Про ознайомлення людини зі своїм оточенням, тобто людина і природа. Високо цінував вченого Михайло Максимович (1806–1873), Олександр Богомолець (1881–1946), а особливо академік Степан Рудницькуй (народжений 1877 в Перемишлі і розстріляний на Соловках 3 листопада 1937 р. чекістами). Ю.Дрогобич фактично започаткував українську науку. Під його керівництвом також стала розвиватися наукова праця наших сусідів.

Про світове визнання Ю.Дрогобича свідчить те, що його праці знали в багатьох країнах Європи, зокрема в Італії, Франції, Німеччині, Угорщині, Польщі тощо. Їх переписував для себе відомий німецький учений-гуманіст Гартман Шедель. Значне місце вони посіли у дослідницькій роботі німецького історика метеорології Густава Гельмана. Словом, Юрій Дрогобич великий український філософ, астроном, астролог, знавець демографічної географії і перший доктор медицини. А також наш перший український автор друкованого твору (латинською мовою). Передовий діяч східно-європейського Відродження. Професор, ректор Болонського університету (Італія), професор Краківського університету – гордість української науки. У викладацькій роботі професор Юрій Дрогобич спрямовував свої виклади на поширення гуманістичних ідей епохи Відродження в Україну. Він вважав, що ідеал доброчесності – Бог, до якого людина може наблизитися завдяки самовдосконаленню. Серед його студентів був вже згаданий вище майбутній видатний астроном Миколай Коперник, автор трактату «Про обертання небесних сфер», що поклав початок нового – геліоцентричного погляду про будову Сонячної системи. Праці вченого зберігаються у бібліотеках Парижа, збереглися копії двох астрологічних трактатів Дрогобича, а у Баварській державній бібліотеці в Мюнхені – його прогноз на 1478 рік, переписаний німецьким гуманістом Г.Шеделем. Ці праці засвідчують про грунтовну обізнаність Юрія Дрогобича з античною і середньовічною літературою та доводять, що вчений-патріот України відіграв значущу роль, яку треба популяризувати. На жаль, ця високоосвічена постать за радянських часів була примовчувана. Щойно після відновлення української державності у Дрогобичі, на його батьківщині, збудовано пам'ятник українському вченому, який відкрив Президент України Леонід Кучма.

З нагоди 500-ліття з дня виходу у світ «Прогностика…» Юрія Дрогобича в Україні на громадських засадах було випущено (в кількості близько 100 примірників) пам'ятну медаль (відзнаку) з барельєфом Ю. Дрогобича. Вона передана як пам'ятка про визначну подію в історії українського народу відомим діячам культури і науки в Україні та за кордоном. Також в Україні випущена поштова марка із

Пам'ятник Юрію Дрогобичу в Дрогобичі

зображенням Юрія Котермака-Дрогобича. 2009 року випущено монету, присвячену Міжнародному Року Астрономії, на реверсі якої зображено Юрія Котермака-Дрогобича, присвячені Міжнародному року астрономії, яким ООН оголосила 2009 рік. Окрім цього, в Дрогобичі діє одноіменна кав'ярня. Іменем Юрія Дрогобича названі вулиці у Дрогобичі, Львові, Калуші. 2011 року на фасаді Болонського університету відкрито меморіальну дошку Юрію Дрогобичу, ініціаторами виступили харків'яни. На честь Юрія Дрогобича був знятий один з епізодів документально-історичного серіалу "У пошуках істинпомери". Помер визначний вчений Юрій Котермака-Дрогобич 4 лютого 1494 р. у Кракові, де останні роки свого життя проживав. Як бачимо, Юрій Дрогобич, якого батьківщиною є Дрогобич, зробив прекрасний внесок у загальну науку і і взірцевий приклад людини, яка освітлює своїм розумом не тільки матір Україну, але і сусідські народи.

Ярослав СТЕХ

ПАМ'ЯТЬ

ВШАНУВАННЯ УБІЄННИХ МОСКВОЮ

5 серпня громадськість Києва вшанувала пам'ять безневинно убієнних жертв Великого терору 1937–1938 років. Учасники багаторічних Соловецьких Прощ, котрі входять до товариства «Соловецьке Братство, Київського товариства політв'язнів і жертв репресій та Київського товариства «Меморіал» зібрались біля Хреста, що біля Жовтневого Палацу, на мітинг-реквієм за загиблими в сталінських таборах.

До трагічних подій у 2014–2015 роках в рамках Соловецької Прощі українська делегація, разом з делегаціями інших країн брала участь у щорічних заходах з вшанування пам'яті замордованих політв'язнів в урочищі Сандармох. Вони розпочалися з 1997 року, коли в Карелії поблизу Медвежегорська були знайдені завдяки невтомним пошукам подвижника пошукової справи Юрія Дмітрієва приховувані НКВД-КГБ місця масових страт та поховань: «обычные места расстрелов!». Щорічно 5-го серпня (саме 5 серпня 1937 року за наказом НКВД СРСР №00447 почала діяти постанова Політбюро ЦК ВКП(б) від 2 липня 1937 року «Про антирадянські елементи» й розпочалася наймасовіша «чистка» радянського суспільства від «ворожих елементів», які не годилися на думку Сталіна для будівництва комунізму…) українська делегація брала участь у церемонії з вшанування пам'яті жертв політичних репресій біля пам'ятника «Люди, не вбивайте один одного», що в урочищі Сандармох. Тут виступали консули, історики, дослідники, представники «Меморіалу» з різних країн, з Україною включно.

Після виступів українці йшли до Козацького Хреста «Убієнним синам України», запалювали свічки, покладали квіти й вінки, відспівували безневинно убієнних жертв сталінського терору. Відбувалася панахида, під час якої до них приєднувалися представники інших офіційних делегацій, а також всі бажаючі, які приїхали вшанувати своїх загиблих родичів та одноплемінників чи єдиновірців… В цьому році виповнюється 10 років з моменту встановлення Пам'ятного Козацького Хреста в урочищі Сандармох, де покояться в розстрільних ямах останки цвіту української інтелігенції – в'язні Соловецьких таборів. Цей пам'ятний знак – трьохметровий козацький хрест з сірого граніту (авторства художника Миколи Малишка та скульптора Назара Білика) безумовно є символом вшанування пам'яті всіх невинних жертв сталінських репресій в сотнях таборів комуністичного ГУЛАГУ. Маємо низько вклонитися пані Ларисі Скрипніковій – почесному голові Товариства українців Карелії «Калина», без титанічних зусиль якої цей гранітний козацький хрест «Убієнним синам України», збудований у 2004 році виключно на громадські кошти, міг би і не з'явитись…

Неподалік Сандармоху, біля того ж таки Медвежегорська, розташований «знаменитий» страшними спогадами Біломорканал, на будівництві якого поклали своє життя понад сто тисяч українських політв'язнів. Керівник жахливого будівництва, «любімец партії і народа» С.М. Кіров, пам'ятники якого стоять до цього часу і в столиці Карелії й у Медвежегорську, учив підлеглих: «Карати по-справжньому, щоб на тому світі був помітний приріст населення, завдяки діяльності нашого ГПУ!». Сандармох – це місце жаху і людських страждань, де комуністичний режим СРСР знищував Соловецьких політв'язнів та в'язнів-комуністичних рабів, що будували Біломорканал.

Пам'ятний хрест біля Жовтневого палацу

Страшні поляни смерті урочища Сандармох… Серед 1111 розстріляних лише з 27 жовтня по 4 листопада «на честь 20-летия Октябрской революции» (!!!) – 170 українців, серед яких письменники, актори, вчені, державні діячі. На цьому трагічному місці розстріляна українська еліта – письменники й драматурги: Микола Куліш, Лесь Курбас, Микола Зеров, Валер'ян Підмогильний, академіки: Степан Рудницький і Матвій Яворський, професори: Володимир Чеховський і Сергій Грушевський, міністр освіти УНР Антон Крушельницький з синами… та сотні інших достойників з України. Тут кати НКВС розстрілювали по 200–300 людей на день. Вчені стверджують, що в ці страшні роки нації і народності імперії зла понесли такі непоправні генетичні втрати, які відгукуються в їхній долі й до цього часу… Маємо пам'ятати: подібна практика кривавого сталінського режиму ніколи і ніде більше не має повторитись!

У Росії, останнім часом, на превеликий жаль, намагаються не часто згадувати загиблих на Соловках та в інших жахливих місцях сталінського ГУЛАГУ. Але без пам'яті про тих, які страждали, не може бути нормального життя, неможливо виховувати дітей й будувати цивілізовані країни.

На превеликий жаль, ні минулого, ні цього року в силу вищеозначених обставин українська громадськість не має можливості відвідати місця, де упокоєні жертви тоталітарного режиму й віддати останні почесті всім безвинно убієнним… Тому в цей вже традиційний час і день Пам'яті по загиблих в столиці України члени «Соловецького Братства» та інших громадських організацій зібралися на спільну молитву за душі безневинно убієнних біля Пам'ятного хреста, який встановлений біля Жовтневого палацу – місця катувань та розстрілів десятків тисяч українських громадян різних національностей та вірувань, котрі стали жертвами сталінських репресій… Тільки пам'ять про безневинні жертви сталінізму не дасть прорости зернам тоталітаризму, людиноненависництву, які зможуть привести до нових злочинів проти людяності!

Промовці на мітингу-реквіємі закликали всіх громадян нашої держави в пам'ять про багатомільйонні жертви наших співвітчизників бути пильними, щоб не дати відродитися й поширитися у світі неокомуністичним, неофашистським, неонацистським та іншим тоталітарним режимам з людиноненависницькою ідеологією!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ДРУЗІ УКРАЇНИ

ЗНАЙОМТЕСЬ – АФРОБАНДЕРІВЕЦЬ ЗІ СЬЄРРА-ЛЕОНЕ

Темношкірий студент грає на трубі й співає українських пісень, а заробленими грошима ділиться з армією. Осман Кумара приїхав до України зі Сьєрра-Леоне, де протягом одинадцяти років не вщухали військові конфлікти. Події на Сході нагадали йому ситуацію на батьківщині, тож вирішив не залишатися осторонь, а допомагати українцям чим може. Африканець вивчає комп'ютерні науки в Тернопільському національному економічному університеті.

Сюди Осман приїхав у грудні 2013-го року і став очевидцем трагічних подій, які переживала в той час Україна. Розгін студентів, сутички на Майдані і врешті – військові дії та тисячі смертей на сході. "Спершу я навіть говорив друзям в університеті, що можу поїхати на схід, щоб допомагати Україні, – згадує африканець. – Адже свого часу нам допомагало багато людей з усього світу – волонтерів, миротворців. Вони відповідали: ти подумай добре, там такого, як ти, не сприймуть. Тож я знайшов інший спосіб. Я можу збирати гроші для тих, хто воює".

Африканець за півтора року в Тернополі почав розмовляти українською, знайшов нових друзів і навіть створив музичний гурт. Родина Османа живе у Фрітауні – столиці Сьєрра-Леоне. Каже, що його батьки й сестри з розумінням ставляться до того, що він робить в Україні. Грати на трубі хлопець навчився сам, підбираючи мелодії на слух. А от українські пісні почав вивчати вже на підготовчому відділенні в університеті. "Одного разу Осман попросив: принесіть, будь ласка, запис гімну України, ми б хотіли послухати, – пригадує викладач кафедри іноземних мов економічного університету Тетяна Янкова. – На заняттях з української мови ми вчили слова, записували ноти. Потім із кожним місяцем, з кожним днем він щораз більше цікавився, вивчав народні пісні". Африканець каже, що вони дуже гармонійні, тож легко запам'ятовуються. Тепер в університеті, де він навчається, тривають канікули. За словами Османа, він планує і далі грати в Тернополі та допомагати українцям. Друзі з колективу пишаються своїм закордонним колегою. Кажуть, завдяки йому вдається зібрати більше коштів.

"Люди дають гроші, бо для них дивно, що іноземець так підтримує нашу армію, – каже контрабасист Андрій Аркуша. – Він живе в далекій державі, ще й бідній, але збирає кошти для України". У вихідні і свята на вулицях Тернополя постійно виступає цей колоритний колектив. Дзвінке звучання труби гармонійно поєднується зі звуками контрабаса, акордеона та барабана. Навколо хлопців збирається кілька десятків людей, одні слухають, інші підспівують, а хтось не втримується і йде у танець. Кошти, зібрані під час виступів, хлопці віддають місцевим волонтерам, які допомагають бійцям АТО. Для себе, кажуть, залишають стільки, щоб вистачало на ремонт інструментів.

Юля ТОМЧИШИН,
газета "Експрес"

НАША МОВА КАЛИНОВА…

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

Неправильно	Правильно
Моя автобіографія…	Моя біографія…
Адреса місця проживання…	Адреса…
Альма матер…	Альма-матер…
Бояришник…	Глід…
Чого нема й у помині…	Про що й спомину (помину, згадки) нема…
Чешуйчатий лишай…	Лускатий лишай…
Шаловливий хлопчик…	Пустотливий хлопчик…
Щомісячник видається жіночою організацією…	Щомісячник видає жіноча організація…
Вирішувати проблему…	Розв'язувати проблему…
Наступає полегшення…	Настає полегшення…
Опинитися в дурнях…	Пошитися в дурні…
Які отримують вишкіл в умовах…	Які проходять вишкіл в умовах (за умов)…
Ухожена дитина…	Доглянута дитина…
Однією і тією ж мовою…	Тією самою мовою…
Пристально вдивлятися…	Пильно вдивлятися…
Пропустити мимо вух…	Не звертати уваги (пропустити повз вуха)…
В доказ любові…	На доказ любові…
Отримала підтримку від друзів…	Здобула підтримку друзів…
Для будь-кого зрозуміло…	Будь-кому зрозуміло…
Ідентичної до сучасної…	Ідентичної із сучасною…

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Практичні посібники Марії Волощак **«Особливості правопису, відмінювання та походження імен», «Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання», «Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів», «Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв»** можна замовити за тел.: (044)353-19-77, моб.: (095)718-98-00, (068)789-59-12, e-mail: **vmu1972@ukr.net**

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь, головний редактор – Марія Базелюк.
Редакційна колегія Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net
Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І. Філія ГУ по м.Києву та Київській обл. № 10026/0195. АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669 ЕДРПОУ 2305606776 №26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

Реклама приймається тільки від національного товаровиробника. За достовірність реклами редакція відповідальності не несе.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор. Редакція не завжди поділяє точку зору автора. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати матеріали.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування лише на сторінках газети.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9